

EDINOST

Trst, izvenšil pondeljek. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Telefon: 11-57. Za pošiljajo uredništva. Vračajo. Izdajatelj in odgov. urednik: Anton Gerbec. — Lastnik tiskarne Edinost. Tiskarna Edinost. Narodna tiskarna za mesec: L 7.—, 3 mesece L 19.50, pol leta L 33.—, in celo leto L 60.—. Za inozemstvo mesečno 4 lire več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo za širskosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. osmrtnice zabavne, poslanca in valila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov po L 2.—. Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2.—. Oglasi, naročila in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Notranji in zunanji položaj sedanje Italije

Z ozirom na naša predčerašnja izvajanja, kjer smo ugotovili popolno in definitivno zmago fašizma nad opozicijskimi strankami, bo zanimajo čitatelje, kako sodita dve inozemske glasile: »Prager Presse«, češko glasilo, ki služi vladni politiki, in pa znano nemško glasilo graška »Tagesspost«.

Uvodoma ugotavlja prvo imenovani list, da se fašisti sami čudijo svojim vsemuhom. Povod za to jim daje dejstvo, da se je Giolitti udal in pritrtil volilni reformi, ki zagotavlja fašizmu vladavino za dolgo časa, vsaj do prihodnjih volitev. Edini resnični veliki uspeh fašizma je bil doslej, ko je Mussolini dne 28. oktobra s svojimi črnosrajčniki zavezal Rim ter je s pravočasno odredko republikanstvu dobil od kralja nalogo za sestavo vlade, v kateri on, Mussolini, sam določa notranjo in zunanjo politiko.

Devet mesecev je minulo od tedaj, Mussolini je poprej zaničevani parlamentarni sistem pomislil ter si ga z novim udarom priredil za svoje namene. Na podlagi sprejete volilne reforme bo novi ljudski zastop fašistiški. Za popolnitev fašistiške vladavine je Mussolini določil dalekosežen program. Z vsemi navedenimi bo mogla opozicija preprečiti, da ne bi Mussolini sam določal tempa in trajnosti izvajanja tega spopolnjevanja. Po osvojitvi parlamenta se hoče Mussolini lotiti osvojitve občinskih politike, tega gnezda protifašistiških strank. V ta namen postavi na čelo občinskih uprav državnega fašistiškega občinskega tajnika, ki bo imel na neitalijanskih ozemljih nujno nalogo, da revidira liste občanov, prisili zakasnele optante, da zapuste občino in s tem Italijo, in da tako izvede poitalijanje nemškega in slovenskega prebivalstva. Z avtonomijo južnega Tirolskega je pri kraju in kmalu ne bo več manjšinskih poslancev v rimskem parlamentu.

Gospodarsko in finančno pa je Mussolinijeva Italija še le na začetku svoje strme poti. Kritičen znak stanja narodnega gospodarstva je izseljevanje. Tudi sedanja Italija ne more zaposlovati svojega prebivalstva. Italija trpi na pomanjkanju industrijskih surovin in ne more ne v južni Rusiji, ne v Mali Aziji najti nadomestila za dragi nemški in angleški uvoz premoga. O državnih finančnih more biti sodba nekoliko ugodnejša, čeprav ne odgovarja resnici, da bi se bil pod fašistiško vladavino primanjkljaj zmanjšal. Nasprotno eni milijardi prihrankov stoji 800 milijonov večjih izdatkov za obnovo in pa sedaj še nepoznana višina zneska obresti in amortizacije velikih dolgov Italije evropskim zaveznikom in Ameriki, čim pride do splošne uredb te zaostankov. To je točka, na kateri mora Italija sodelovati za vstopo francosko-angleškega sporazuma in za ustvaritev evropske pogajalne fronte napram ameriškim Zedinjenim državam, ki nikakor nečejo z barvo na dan.

Vnana politika je posvečena v prvi vrsti ohranitvi stanja v Srednji Evropi, kakor so ga ustvarile mirovne pogodbe, ne da bi mogla izpolniti nade madžarskih in avstrijskih fašistov, ki bi hoteli pogled Italije obrniti izključno le na vzhodno obal

Jadrana, da bi mogli zopet provzročiti kako zmešnjavo. Mussolini je obljubil izvedbo rapalske pogodbe in ravno sedaj so Mussolini in Contarini na eni, in Ninčić in Antonijević na drugi strani v direktnih pogajanjih za gospodarsko rešitev reskega vprašanja, ne da bi bilo potrebno kako posredovanje.

Ko se v Italiji govori o Jadranu, se misli vedno zopet na Sredozemsko morje, katerega vzhodni delovi novo uredbi z ravnokar podpisano mirovno pogodbo v Lousanni. Italija se ni približala svojemu cilju. Ladje z njenimi izselenci bodo morale tudi nadalje ubirati pot preko Gibraltarja, njeni izselenci se bodo morali nadalje mučiti za bomo plačilo za ptnje poselnikov rudnikov in plantaz, ali za velikomestna podjetja vseh delov Amerike, mesto da bi na bližnjih ozemljih prispevali za gospodarski razmah svoje lastne dežele. Ob evropskih skrbih na mirovni konferenci ni Italija dovolj opazala svoje bodočnosti na vzhodnem Sredozemskem morju in je tako tam ostala praznih rok! Niti tega ni mogla doseči, da bi se ohranilo prejšnje stanje, tako imenovano ravnovesje. Italija je podpirala Anglijo na zapadnem, Francijo pa na vzhodnem Sredozemskem morju, kjer je sedaj Kemal Paša na dobičku. Trebalo bo — zaključuje »Prager Presse« — trudopolnega dela, da Italija vzdrži tu svoje gospodarske pozicije in pridobi nove na Črnem morju. Toda le tu, ne pa na kraških višavah od Reke do Kotora, je bodočnost italijanskega naroda!

Dočim je praški list zajel vse področje, politično in gospodarsko, notranje in zunanje politike sedanje Italije, se bavi graški list samo z bojem za volilno reformo in z oznako pomena te poslednje za bodočo politično življenje v Italiji. Predprava ki jo ustvarja volilna reforma za vsakodnevno gospodarsko stranko, skrajno preziranj manjšin, je naravnost nerazumljivo. Članek se vprašuje, ali je nadmočje fašistov danes res tako velika, da so druge skupine morale dopustiti, da se jim narine taka krivica? Članek meni, da ne! Rečno nizko število glasov, ki naj zagotovi večino, dokazuje, kako je v resnici razmerje med političnimi silami v deželi. Ali bi se bile stranke res tako hitro pomirile radi volilne presnove, če bi šlo tu v resnici le za fašistiški diktat? Članek v graškem listu priha do zaključka, da je demokracija v Italiji v prvi vrsti kriva, da je prišla tako. Piše namreč: »Spoznali so parlamentarni sistem njegovo najbliznejših oblikah, leta so se trudili, da bi iz prerokanja strank čuli pravi ljudski glas. Prerivali so se od krize do krize, niso pa mogli ustvariti porabne in trajne vlade. Tako so z znamenjem najsovolednejše vol. pravice prišli na rob propada, od katerega je Mussolini potegnil državo v zadnjem trenutku. Tako je razumljivo bojazn, da bi s svobodnostno volilno pravico zopet začelo gorje prejšnjih let. Zato ni nova volilna pravica v Italiji nič drugega, nego izraz za sramotni fiasko, ki ga je doživela demokracija v Italiji ob sodelovanju socialistov vseh smeri.«

Kakor vidite, se ta sodba v graškem listu o opozicijskih skupinah precej sklada z našimi predčerašnjimi izvajanj.

da se odloči za eno ali za drugo pot, t. j. za odkritosrečno sodelovanje z vlado ali za odkritosrečno opozicijo. Vodstva stranke se ni odločilo ne za eno ne za drugo in tako je ustvarilo položaj, ki ni nikakor jase. »Corriere d'Italia« se tega položaja ne plašiti, toda predvsem je in ostane katoliški list. Priznava načela, na katerih sloni poplarska stranka, toda hoče biti zvišen nad zmotami voditeljev in njih nerazumevanjem političnih momentov in zgodovinskih vlog, ki bi jih morala igrati stranka. Don Sturzo »Il Popolo« naglašja z ozirom na sklepe širšega odbora, da so ti ukrepi nepreklicni. V nobenem slučaju ni smeti odpravljati pregreškov proti strankarski disciplini. List izraža upanje, da se bodo tisti poslanci, ki so bili pozvani, naj podajo ostavko, pokorili ukrepom, ki so jih zadeli, ter sprejeli spravo s stranko, katero jim nudi vodstvo z ozirom na njihove dosedanje zasluge.

Z zadnjimi dogodki v poplarski stranki se obirno bavi ves tujakinski tisk, v katerem prevladuje mnenje, da bodo posledice ukrepov širšega odbora zelo škodljivo vplivale na nadaljni razvoj poplarske stranke. Pobuda za izključitev iz druge kazni, ki jih je ukrenilo vodstvo poplarske stranke, se pripisuje vplivu Don Sturza, katerega volja odločuje v stranki tudi po njegovem odstopu z mesta njenega glavnega političnega tajnika.

Francoski glas o poplarskih. PARIZ, 28. »Echo de Paris« piše o poročilu o sestanku narodnega sveta italijanske poplarske stranke: Ta dejstva jasno pričajo, da namerava poplarska stranka ohraniti svojo pozicijo v političnem življenju v državi ne dotaknjeno. Samo dejstvo, da niso smernice desnice po nastopu Don Sturza obveljale in pristane na njegovo zahtevo po triumviratu v odboru nam dokazujejo, da bivši politični tajnik še nadalje vlada v stranki.

Italijansko-jugoslovanska parlamentarna komisija prične 31. t. m. z delom.

RIM, 28. Italijansko-jugoslovanska parlamentarna komisija za sistemizacijo Reke bo pričela z delom dne 31. t. m. v palači Chigi.

Zaključna seja velikega fašistiškega sveta. Prihodnje zasedanje v oktobru.

RIM, 28. Včeraj se je vršila zadnja seja petega zasedanja velikega fašistiškega sveta. Svet je razpravljal o delovanju fašistiških organizacij v inozemstvu; prepovedal jim je, da bi se vmešavale v lokalne politične razmere. Ing. Postiglioni je poročal o razvoju fašistiških sindikatov: Vpisanih je do danes 1846 zadrug s 348.260 člani, ki so podpisali 42.759.000 kapitala; v letu 1922 je bilo za 650.000.000 obrata. Naslednjo točko dnevnega reda je tvorila razprava o strokovnjaških odborih (gruppi di competenza). Ob zaključku je ministrski predsednik Mussolini opomnil svetovalce na delovanje fašistiškega tiska; nato je bila zaključena seja in z njo peto zasedanje. Prihodnje zasedanje se bo vršilo v oktobru, da bo veliki svet ukrenil vse potrebno za pripravo na praznovanje obletnice revolucije.

Sporazum med Italijo in Francijo glede dobave premoga Italiji.

PARIZ, 28. Dopsni urad »Havas« poroča: Po vesteh, ki prihajajo iz Berlina, bi bila Francija nasprotna, da bi Italija spet dobivala premog iz ruhrskih rudnikov in italijanski poslaništvo je baje že protestiralo proti temu. Te vesti niso točne; kajti te dni bo dosežen popoln sporazum med prizadetima državama, na podlagi katerega bi Italija še nadalje dobivala premog iz Poruhja. (Glede premoga, ki ga je Italija dobivala iz Poruhja, je znano to-le: Takoj po zasedbi Poruhja s strani Francosov, se je dobava premoga zelo znižala; meseca februarja je znašala n. pr. samo 90.000 ton. Ko so ponehale razne stavke in so se razmere izdatno zboljšale, je dobava dosegla zopet navadne številke, t. j. kakih 250.000 ton mesečno. To pa ni trajalo dolgo, kajti Francija in Belgija so polagoma zasedli vse premogovnike in nemški sudarji ter železnice niso hoteli v znak protesta: več na delo. Posledica tega je bila, da je Italija dobila v mesecih juniju in juliju le 100.000 ton premoga. Radi tega je italijansko odposlancstvo pri reparacijski komisiji smatralo za uместno, da je odposlalo nekaj izvedencev v Berlin, da sporazumno z nemško vlado izdela nove načrte za dobavo premoga.

Jugoslavija

Demistja treh ministrov. — Spor v radikalnem klubu.

BELGRAD, 28. Vest, da sta notranji ministri Vujić in minister pravde dr. Marković zaradi opozicije, ki se je pojavila proti njima v radikalnem klubu, podala ostavko, se potrjuje. Splošno pa se pričakuje, da ministrski predsednik Pašić ostavke ne bo sprejel, ker so se pričele sedaj parlamentarne počitnice in je ostalo v Belgradu samo malo število radikalnih poslancev. Vprašanje se bo rešilo šele o priliki rekonstrukcije kabineta.

Včeraj je minister pravde dr. Laza Marković potrdil novinarjem, da je v resnici dal ostavko, ni pa hotel povedati razloga. Poleg ministra pravde je minister notranjih del g. Vujić kategorično zahteval, da se sprejme njegova ostavka. Tudi minister prosvete g. Miša Trifunović je stavil na razpoložbo svoj portfelj, kar je motiviral z boleznijo. Iz njegove okolice pa, se je zvedelo, da je podal ostavko zaradi tega, kar ni hotel ugoditi profesorjem v njihovih pravičnih zahtevah. Ostavko ministra prosvete je povzročil tudi nesuh v uradniškem zakonu, ker ni uspel v zaščito učiteljstva.

Spionaska afera. — Skrivnostni dokumenti.

BELGRAD, 28. Po zanesljivih informacijah, se vodi preiskava o volonstvu v Zagrebu na podlagi 12 dokumentov, ki odkrivajo vso zadevo. Tri dokumente so našli, a devet je še skritih na neznanem kraju. Prvi govori o deseterici imenoma označenih Rusov, ki so vpleteni v stvar; drugi o nekaterih osebah Radićeve stranke, a ne o Radiću samem, tretji o osebah iz Makedonije, četrti o osebah iz inozemstva, s katerimi so bile v prvih treh dokumentih imenovane osebe v zvezi, peti o instrukcijah zaupnikom za zbiranje spionškega materiala, ostali štirje pa o nekaterih manj važnih stvareh. Teh devet dokumentov še niso našli, vendar je znana njih vsebina iz izpovedi Androlićev. V treh znanih dokumentih se govori o bivših avstrijskih oficirjih, ki so vpleteni v afero in o nekem pismu, ki ga je nekada zena odnesla v Rim. Poleg teh dokumentov so našli pri obtožbenih štiri mape Jugoslavije. Zanimivo je, da so se poedini špijoni in kurirji med seboj spoznavali še-le po fotografijah. Sami so označeni s številkami. Tako sta se s pomočjo svojih slik sestala in spoznala v Narodni kavarni Abadžić in Androlićeva. Svrha cele zate je bila, da se izolira Srbija od ostalih krajev države in se je zato nameravala izvesti revolucija v Hrvatski, Slavoniji, Vojvodini in Makedoniji. V trenutku, ko bi izbruhnila revolucija, bi posegla vmes nekada druga država, na katere račun so delali volonteri. Po izjavah Androlićev o spionškem delovanju Makedonije so oficirji puščali vojne begunce v Bolgarsko in Albanijo. Ti begunci so se sestajali z Arnavti in drugimi v Elbasanu. Vsi kompromitirani oficirji so bili v zvezi z arnavtskim polkovnikom Chilandijem. Sedaj je najvažnejše, da se najdejo še ostali dokumenti in ključ, s katerimi bi se mogli dešifrirati.

Diplomatska imenovanja

BELGRAD, 28. Za vojnege atašee v Budimpešti je imenovan konjeniški polkovnik Vojin Čolak Antić, dosednji predsednik komisije za razmejitev z Madžarsko, za vojnege atašee v Tirane pa podpolkovnik Svetislav Dinčić.

Vprašanje Radićev aretacije.

ZAGREB, 28. Sodišče dosedaj še ni prejelo sklepa narodne skupščine glede izročitve Stjepana Radića in njegovih tovarišev. Zasklepanje bo moglo pričeti šele tedaj, ko pripravi spis, kakor se bo na podlagi obtožnega materiala odločilo, ali bo za obtožbo odrejen preiskovalni zapor, ali pa se jim dovoli, da se zagovarjajo svobodno.

Med radikalnimi poslanci v Belgradu je oživela ideja, da se naj bi Stjepana Radića in njegove druge izročilo belgradski policiji. To vprašanje je bilo stavljeno tudi že Pa-

šiću, ki je, kakor se čuje, proti aretaciji Radića po belgradski policiji, ni pa mu nesimpatična misel, da se jih sodi v Belgradu.

Anglija

Baldwin o gospodarskem položaju Evrope.

GLASGOW, 28. V svojem govoru v klubu konservativcev je Baldwin med drugim rekel: Denarno kroženje v vsej Evropi se nahaja v takem položaju, da se bodo porajale vedno večje zapreke zunanjim plačilom in mednarodni trgovini, dokler ne bo dosežen kak gospodarski sporazum v Nemčiji neglede ali bo več ali manj stalnega značaja. Dalje je Baldwin izjavil, da kakšnih uspehov bodo privedli zadnji napori za rešitev odškodninskega vprašanja; toda ponovno lahko izjavi, da bo vlada storila vse, kar je v njeni moči, da si nima oblasti odločati v tej zadevi.

Nemčija

Stiska Nemčije. — V nervoznem pričakovanju nedeljskih dogodkov.

BERLIN, 28. Položaj v mestu je vsak dan obupnejši. Naval k trgovinam živil je vedno večji. V raznih okrajih mesta je mnogo trgovin vsled pomanjkanja živil zaprlih, vsled česar je naval k odprtim trgovinam še večji. Masti primanjkuje po vsem mestu. Cena premoga se je zopet povišala za 52 odstotkov. Živila so dosegla 715 tisočkratno ceno iz mirne dobe. Značilno za propadajoče razmere je dejstvo, da je bilo društvo založnikov nemških listov prisiljeno, uvesti prosto skakajočo naročnino na liste, ker je vsaka kalkulacija izključena.

Današnja nedelja povzroča vladi velike skrbi, vendar pa upa, da bo kos situaciji. V pruskem notranjem ministru in na berlinskem policijskem predstvedu so se vršila dolga posvetovanja glede ukrepov ob priliki protifašistiškega dneva. Oblasti so sklenile nastopiti z vsoto strogojst proti rušilem miru in bo varnostna policija ves čas v strogi pripravljenosti. Toda tudi komunisti ne mirujejo in pripravljajo kljub prepovedi za nedeljo svoj protifašistiški dan. Demonstracija se bo vršila predvsem v Potsdamu, kjer si skušajo zagotoviti komunisti vse dvorane. Ako pa to ne bi bilo mogoče, potem prirede komunisti prihodnji teden velike demonstracije po vseh berlinskih veleobratih. Le na Saškem, kjer je na kmalu radikalno-socialistična vlada, dosedaj komunistični protifašistiški dan še ni bil prepovedan in prebivalstvo večjih mest radi tega s strahom pričakuje nedeljskih dogodkov.

Berlinski občinski svet se je večerj dolgo bavil s kočljivim položajem. Socialisti so naglašali, da je spravila nesrečna gospodarska in finančna politika vlade narod v skrajno stisko. Na desetstotice ljudi postopa brez posla po oberlinskih ulicah, trgovine so deloma zaprte, deloma pa razprodane. Ako hoče vlada preprečiti polom in obnovev dogodkov, kakor so bili v Frankfurtu in Breslau, potem mora nemudoma poseči po energičnih odredbah. Kajti, ako počti v Berlinu, potem nastopi v resnici težka ura. Od usode Berlina je namreč odvisna usoda Nemčije.

Vodilno glasilo nemškega centra »Germania« prinaša splošno pozornost vzbujajoč uvodni članek proti državni vladi, v katerem izjavi, da je zaupanje v vlado popolnoma omajano. Ne samo pri levici je doseglo to nezaupanje nevarno stopnjo, temveč tudi centrum obseja z vsoto strogojst postopanje Cunove vlade. Jasno je, da je državna vlada sama povzročila sedanjo bedo v državi, ker je posebno podcenjevala pomen okupacije Poruhja. List zaključuje, da bo moral državni zbor izvajati posledice proti Cunovemu kabinetu.

Smrtna obsodba ing. Georges izpremenjena na dosmrtno ječo

DUSSELDORF, 28. Predsednik francoske republike je izpremenil smrtno obsodbo, ki jo je izrekel vojni svet proti ing. Georges, na dosmrtno ječo.

Francoski prodirajo dalje.

BERLIN, 28. Listi poročajo iz Mannheim, da so Francozi včeraj zasedli Rheinau, predmestje Mannheim. Dosedaj je bil zaseden samo en del pristanišča Rheinau.

Amerika

Ruski anarhisti so nameravali umoriti Hardinga?

PARIZ, 28. Listi prinašajo vest iz Chicaga, da je bila razkrita zarota ruskih anarhistov, da umorijo predsednika Združenih držav gosp. Hardinga med potjo na Alasko.

Tajnik ameriškega zakladnega ministrstva na poti v Francijo

LONDON, 28. Gosp. Mellon, tajnik zakladnega ministrstva Združenih držav, je odpotoval v Pariz. Koncem prihodnjega tedna se bo sestel brzkone z Baldwinom.

Harding o razorožitvi

SEATTLE, 27. Med govorom na zborovanju časnikarjev je Harding izjavil, da dokler ne bodo vsi narodi opustili uporabe pomorskih in vojaških sil, bodo tudi Združene države morale iskati varnosti v prvovrstni mornarici.

Pismo iz Jugoslavije

Ljubljana, dne 26. julija 1923.

Prvo redno zasedanje v marcu izvoljene skupščine je končano in poslanci so odšli na težko pričakovani in koncem koncev tudi zasluženi dopust.

Vsaj je bilanca njihovega tromesečnega dela kljub vsemu vendarle aktivna. Država je dobila celo vrsto nujno potrebnih zakonov in med njimi celo takih, ki si jih vsled njihove nepopolnosti prejšnja vlada ni upala staviti na dnevni red skupščine. In vendar je imela prejšnja vlada vse drugačno večino, ko sedanja, ki je vladala ves čas samo s tretjinsko večino in ki ni stala niti za kvorum potrebnega števila poslancev.

Da so radikali kljub temu imeli pogum in silo skleniti povišanje davkov, uvesti splošno delovno dolžnost za popravilo cest ali kakor pravi opozicija, uvesti srednjeveško tlako, jim je treba šteti na vsak način v zaslugo. Enako pa jim gre priznanje, da je imela sedanja skupščina kljub absenci Radićevih poslancev in kljub opetovanju eksodusom skoraj vedno kvorum in da se je v tem oziru prav prijetno razlikovala od prejšnje skupščine.

Drugo vprašanje pa je seveda, če moremo biti zadovoljni tudi s kakovostjo dela radikalnih poslancev. V tem oziru pa pač ni dvoma, da je le malo ljudi, ki bi bili zadovoljni. Niti tisti ne, katerim bi morali prinesiti nekateri zakoni naravnost olajšanje.

Uzakonjen je od uradništva tako željno pričakovani uradniški zakon. Toda zadovoljnosti med uradništvom ni, pa čeprav prinaša zakon povišanje plač. Samo iz strankarskih ozirov sprejeta določba, da so vsi uradniki definitivni šele po treh letih jemlje zakonu vse simpatije.

Zadovoljno pa ne more biti kmetsko ljudstvo, ki je dobilo zakon o zavarovanju proti toči. Nekak obliž za zvišanje zemljiškega zakona bi naj bil ta zakon, toda nad vse dvomljivo je, če bo ta namen dosežen. Od treh načrtov namreč, ki smo jih imeli, je bil sprejet najslabši in najnezažadnejši. Strankarski oziir je tudi v tem slučaju premagal vse druge oziir in zato je Lazčev načrt, kateremu je sicer vsa skupščina pripoznala nujnost, padel.

In zadovoljnosti ni niti z vojnimi zakonom, pa čeprav je bil ta sprejet z naravnost ogromno večino. Predlogi opozicije so se naravnost odklanjali, celo tako stvarni kakor je bil na primer predlog o uvedbi posebnih trenskih čet, ki bi na mah rešili vojnega ministra skrbi glede zadostne priprege v slučaju mobilizacije. Je pač usodno zlo skupščine, da se tehtajo vsi predlogi le po številu predlagateljev, ne pa po stvarnosti predloga.

Zadovoljilo pa ni delo skupščine niti z ozirom na naš notranje politični položaj. Prepovednemu sporazumu se nismo približali. Niti govor Jovanovića niti govor Pašića ni prinesel jasnosti. Priznati pa se seveda tudi mora, da je v tem oziru krivda Radića vsaj enako velika, če ne še večja. Ostala je ista nejasnost in vse kaže, da prija to i Pašiću i Radiću. Prvemu, da se bolj utrdi svoj položaj na škodo demokratov, drugemu, da dovrši priprave za nove volitve. Navidez sicer izgleda kakor da bi sklep skupščine o izročitvi Radića sodišču končal z dosedanjim nejasnostjo v naši notranji politiki in da so se radikali odločili za politiko trde roke. Toda meni se zdi, da niso blokaški listi tako v zmoti, ko pravijo, da je sklep o izročitvi Radića sodišču samo »hitac u zrak«, ker aretacija Radića se še ne izvrši. Toda čisto pravilno vseeno ni mnenje blokaških listov. Med srbskimi kmeti, ki so vneti nacionalisti, raste namreč ogorčenost proti Radiću stalno. In pod uplivom te ogorčenosti je bil tudi izvršen ta sklep, ki zato nikakor ni brezpomemben, kakor bi radi blokaši potolažili svoje vernike. Pač je z njim definitivno pritrjen Damoklev meč in nobenega dvoma ni, da bodo znali radikali v ugodnem trenutku izvajati tudi potrebne posledice, pa čeprav bi bile te malo riskantne. Toda danes ni teren še dovolj razčiščen in predno bodo radikali pristopili k skrajnim meram, bodo opravili svojo službo že preiskušni balončki, ki jih radikali najbrže že spuščajo.

Je sicer res, da bi radikali v skrajni sili opustili to svojo tako priljubljeno metodo. Po alarmantnih vesteh nekaterih listov o obsegu zagrebške zarote je tudi že izgledalo, da je tak trenutek že nastopil. Ampak skoraj se je pokazalo, da je bilo vse zelo pretiravano in da je krvava revolucija pri nas še daleč.

Pa vrnimo se k bilanci skupščinskega dela. Kakor ni ona zadovoljiva v kvalitativnem oziru, tako pa je pozitivna za radikalno stranko. Njen položaj je silno utrjen in bližnje občinske volitve v Srbiji in Crngori bodo to najbrže vidno potrdile. In te občinske volitve so danes pravzaprav najvažnejše politično vprašanje, ker bodo pokazale mnenje ljudstva. Od njihovega izida bo odvisna bodoča taktika radikalov, pa tudi termin bodočih skupščinskih volitev zna biti odvisen od njih.

Naravnost ponosni pa smejo biti radikali niti voditelji na uspehe, ki jih je žela v skupščini njihova taktika. Mojskrsko so znali izrabiti nasprotja med federalisti in demokratimi. In še v zadnjem hipu so si znali osigurati kvorum s tem da so popustili v vprašanju popolnitev glavne kontrole — in uradniški zakon je bil z vsemi njegovimi napakami spravljen pod streho. Da je omogočil Jugoslovanski klub radikalni vladati uspeh, spada na vsak način med pikantnosti našega parlamentarnega življenja.

Sicer pa živimo v dobi raznih afer. Po špijonski smo dobili veleizdajništvo. Takoj za njo se je oglasila Balkanska banka in potisnila malo v ozadje afero tržaške Jadranske banke. Niso se je umirile te afer, ko so se v radikalnem klubu oglasile že nove. In dasi ni nobenega dvoma da bodo ravno te najhitreje pozabljene, bi bilo vendar želeli, če bi radikalna stranka naredila enkrat izjemo in energično razčištila vso zadevo. Velezlasno delo za državo bi s tem izvršila radikalna stranka in ugled države bi hipoma in silno narastel.

Toda ni prišla še ura za optimizem in napredovali bomo kakor dosedaj le polagoma in ne skokoma. Napredujemo pa ito je glavno. O. P.

Pogajanja med Rusijo in Japonsko

Razmerje med Rusijo in Japonsko je bilo uzakno med obziru ruske revolucije po portsmouthski mirovni pogodbi iz l. 1905, ki je bila sklenjena po znani rusko-japonski vojni. Ta pogodba je prila po revoluciji ob veljavo, kajti japonske čete so zasedle ruski del otoka Sahalina ter so vrle tudi na ozemlje ruske Daljnovezhodne republike. S tem so izvršile sovražni čin in povzročile vojno stanje, katero je razveljavilo vse pogodbe med Rusijo in Japonsko in torej tudi rusko-japonsko mirovno pogodbo iz l. 1905. Na tem stališču stoji sedanja ruska vlada.

Japonci so izpraznili vzhodno Srbijo in Priamurje v mesecu januarju tekočega leta, toda zasedba severnega dela otoka Sahalina traja dalje. Mednarodnopravni položaj na Daljnem vzhodu je torej povsem nedoločen. Ni ne vojna ne mir. Potreba ureditve medsebojnega razmerja med obema sosedoma je postala kmalu očitna za obe priazditi strani. Kar se tiče Rusije, je znano, da je eden najglavnejših ciljev sovjetske diplomacije priti do rednih odnošajev z inozemstvom. Toda tudi Japonci nalagajo njeni interesi, da se sporazume s sosedno državo. Gospodarsvena kriza razsaja kot posledica vojne tudi v tej deželi in se očituje predvsem v zastoju zunanje trgovine. Sosedna Sibirija in posredno tudi vsa Rusija pa predstavlja ogromno odjemalščice za japonske izdelke. Povsem razumljivo in naravno je torej, da pritiskajo japonski trgovski krogi na svojo vlado z odločno zahtev po sporazumu z Rusijo. Vendar pa ima japonska vlada tudi mnogo drugih tehtnih razlogov, da začne resno misliti na sporazum s sosedno državo. Predvsem se je Japonci bati konkurence drugih držav, ki bi jo znale prehiteti na veliko škodo japonskih interesov. V prvi vrsti prihaja tu v poštev Amerika, ki je na Daljnem vzhodu najvernejša tekmovalka Japonske. Znano je n. pr., da je dala sovjetska vlada pred kratkim neki ameriški družbi v zakup petrolejske vire severnega Sahalina, kar je japonske politične kroge hudo vznemirilo. Do sedaj Japonska ni bila odkritosrečna pri svojih prizadevanjih za sporazum z Rusijo.

Pogajanja v Daljnem (l. 1921.) in v Čunčuju (1922) so se vsrila med Japonsko in Daljnovezhodno republiko, katero je smatrala japonska vlada za popolnoma neodvisno državo ter jo hotela na vsak način ohraniti kot tako, da bi bila Rusija odrezana od morja na Daljnem vzhodu, nakar bi Japonska brez težkih zagospodarila v vzhodni Sibiriji. Ti načrti se niso obnesli, kajti pogajanja so kmalu propadla. Posprejtu nove ruske ustave pa se Japonska ne bo mogla več posluževati starih zvijaz, kajti Daljnovezhodna republika je postala s tem podrejena država vsesrskve sovjetske zveze.

Med vprašanji, ki se imajo rešiti, da pride do sporazuma, so najvažnejša sledeča: sklenitev trgovinske pogodbe, rešitev nikolajevske zadeve in vprašanje severnega Sahalina. Usoda pogajanj je odvisna predvsem od rešitve teh dveh poslednjih vprašanj. Nikolajevska zadeva je nastala l. 1920, ko so sovjetske čete poklale v omenjenem mestu nad 700 Japoncev. Pokolj je bil tako neizpros, da niso

razjarjeni vojaki prizanašali niti otrokom. Med drugimi je bil pri tej priliki umorjen tudi tamkajšnji japonski konzul z vso svojo družino. Japonska vlada stoji na stališču, da je Rusija dolžna plačati popolno odškodnino za vso škodo, ki so jo pretrpeli pri tej priliki njeni državljani. Kar se tiče otoka Sahalina, pa je znano, da japonska vlada nikakor ne namerava izprazniti severnega dela, in to sedaj še tem manj, ker je, kakor smo že omenili, podelila sovjetska vlada pred kratkim znatne koncesije za izkoriščanje petrolejskih vrelcev ameriški Sinclair Oil Company. Japonska je že ponovno izrazila željo, da bi ji Rusija svoj del otoka prodala.

Ti dve vprašanji se morata vsakokrat dovoljno rešiti, preden bi se moglo misliti na sklenitev kakršnekoli pogodbe med obema državama. Ruski poslanik v Pekingu Joffe, ki se nahaja sedaj na japonskem in vodi tozadevna pogajanja, je podal tolikšemu listu »The Japan Advertiser« obširne izjave o stališču ruske vlade z ozirom na ta vprašanja. Koncesija, ki jo je dobila ameriška Sinclair Oil Company, bi prila ob vsako veljavo, čim bi se ustanovila posebna rusko-japonska družba za izkoriščanje petrolejskih vrelcev severnega Sahalina. Sovjetska vlada ne namerava nikakor prodati Sahalina Japoncem. To da je bila le njegova osebna ideja, o kateri ni še nikdar razpravljala s svojo vlado. Sahalin ima za Rusijo tako ogromno gospodarsko in politično važnost, da je izključeno, da bi sovjetska vlada hotela o tem razpravljati. Rusija je storila že v prejšnjih časih slično napako s tem, da je prodala Ameriki polotok Aljasko. Sahalin bo postal v bodočnosti vsled svojih neizčrpnih petrolejskih vrelcev in ogromnih ležišč premoga zelo važna postaja za ogelje in bo igral tudi v tihoceanskem zrakoplovstvu vevlažno vlogo. Toda tudi če bi ruska vlada bila pripravljena na to kupčijo, bi bila vendarle nemogoča, kajti ruski del Sahalina je vreden en bilijon rubljev v zlatu, ki jih Japonska ne bi mogla plačati. Nasproti japonski zahtevi po odškodnini za pokolj v Nikolajevsku stavlja Rusija svoje zahteve po odškodnini za škodo, ki je nastala vsled zasedbe ruskega ozemlja s strani japonskih čet. Tudi glede rusko-japonske mirovne pogodbe iz l. 1905. se stališči Rusije in Japonske ne ujemata. Japonska bi želela, da bi Rusija priznala veljavnost te pogodbe, medtem ko stoji Rusija na stališču, kakor smo omenili že uvodoma, da je Japonska ustvarila s svojo zasedbo vojno stanje in s tem razveljavila vse pogodbe. Rusija bi pristala na to, da se vsrjo pogajanja na podlagi rusko-japonske mirovne pogodbe le pod pogojem, da bi smeli obe strani predlagati kakršnekoli izpremembe posameznih členov.

Kakor se vidi, gre torej za globoka načelna navzkrižja, ki se morajo premestiti, preden bi mogla pogajanja uspešno napredovati. Pogovori se vsrjo že več časa na ruskem jeziku. Japonsko zastopa g. Kavakami, japonski poslanik v Varšavi, ki je bil poklican v ta namen v domovino. Dasi kaže ta obe strani mnogo dobre volje, je vendar predvidevati, da bodo pogajanja zelo težka in da bodo trajala še precej dolgo.

rodnjakarih. Le skrajna strankarska strast in sovraštvo se moreta spozabiti do take kivičnosti, da n. pr. tudi po zadnjih, — lahko rečemo, z ozirom na razmere — junaki nastopih v obrambo koristi naše narodne manjšine zasmejujeta dra. Wilfana s »fraserstvom«. Wilfan je nastopal z vso silo svojega intelekta in je častno vztrajal v najsilnejšem viharju. Zakaj pa ni junaki g. Šček? Pa ne-le to. Znanstveno pomagati Ščekovi — ako bo potrebno, bomo govorili konkretnije — celo zasmejujeta na javnih krajih dra. Wilfana ravno radi zadnjih njegovih nastopov v parlamentu in se radujejo, češ kako ga je »poslanec Giunta imenitno nagljal«. Docim celo trezni Italijani obžalujejo, da se je poslanec Giunta tako nesrečno spozabil, pa so tu prijatelji Ščekovi vsele »ušivcev« italijanskega poslanca, dasi bi morali vedeti, da ta žaljivka ni veljala osebi dra. Wilfana, ampak našemu slovenskemu ljudstvu! Le strast in osebno sovraštvo moreta tako dušiti slovensko čustvovanje.

Dr. Wilfan ne sovraži nikogar, ne odklanja sodelovanja nikogar, spoštuje vsakega poštenega narodnega delavca, čeni visoka našo narodno duhovščino in njene dragocene velike zasluge za narodno stvar v našem Primorju. Da bi hotel tu širiti kako »liberalstvo« — tega mu ne dovoljuje njegovo čisto rodoljubje: spoznanje, da je v sedanjih hudih časih koncentracija vseh sil — posebno razumskih — vprašanje življenja za naš narod! Ideje poštenega lojalnega sodelovanja brez vsakih zahrbnih misli in namer — je dr. Wilfan vedno bil, in je bo glasnik.

«Slovenec» naj čuje nekoliko resnice o politični osebnosti poslanca Ščeka. Mož je res agilen, delaven in nadarjen. Toda te lepe lastnosti zalemuje pri njem ambicioznost, ki ni v nikakem razmerju z njegovimi življenjskimi in političnimi izkustvi. Absolutno noče poslušati nobenega nasveta tistih, ki so si že nabrali bogata izkustva v političnem življenju. Zanj so vsi, prav vsi — oprostite trdo besedo — nevedneži, nerodni tepci in — pokvarjeni! V tej njegovi ambicioznosti in pa mladeniški nepremišljenosti je vir vsemu zlu — tudi za njega samega.

Prav ima »Slovenec«, ko pravi, da je slovensko ljudstvo »onstran meje« zrelo za sodbo. In to ljudstvo, kolikor se ne pušča oamljati od demagoškega krika, je že izreklo svojo sodbo.

Hic agitatorji - hic ljudstvo

Italijanski listi imajo izvrsten sistem, da kako stvar vtepejo v glavo svojim čitateljem: Ponavljajo jo neprenehoma, ob vsaki priliki; popolnoma postranski je, ali je to, kar trobijo, resnično ali ne, le to je mal znak za resničnost kakih njihove trditve, da neresnične stvari večkrat in bolj intenzivno ponavljajo. Ena taka stvar, ki se je stokrat ponovila in se bo gotovo še, je lepi stavek o dobrem, mirnem slovenskem ljudstvu na eni strani in o hudih, zlobnih agitatorjih na drugi strani. Kolikokrat smo ta stavek zavrnili, kolikokrat smo poudarjali da so inteligentni sloji ljudje, ki so bili deležni boljše izobrazbe oziroma ljudje, katerim je Bog dal v zibelko več božjih darov nego drugim zemljanom, tudi narod in sicer cvet naroda, da narod, ki ne proizvaja takih mož, sploh ni narod, da bi se za narod, ki takim svojim sinovom ne bi sledil, če bi se kje našel, moralo najti prav posebno ime, ki gotovo ne bi bilo častno; da je nesmiselno delati tako razliko med ljudstvom in »agitatorji«, da je posebno nemiselnost in grdo tako početje se strani pripadnikov takega naroda kakor je italijanski, kateri je tekom stoletij dal človeštvu nešteto »agitatorjev«, ki so se s svojimi idejami zelo razlikovali od »ljudstva«; nesmiselno je oboje, da vržemo kar javnaden par imen, moke kakor Lavararolo, Danteja, Beccaria, Mazzinija, Carduccija, Mussolinija, ki so, izvoljenci naroda, delali za svoje ideje, za »ljudstvo« proti vsaki zunanji sili in mnogokrat tudi proti »ljudstvu« samemu, a obenem v istem hipu razlikovati pri Slovencih med »dobrim ljudstvom« in med »zlobnimi agitatorji«. Vsak pošten, nepristranski človek, ki govori o Slovencih v Italiji, nam ne bo postavil kot zastopnika Slovencev ne Tineti, Malasovega iz Škrbine, ne Franceta Pipotovega iz Boljunca, ki sta gotovo izvršna člana »dobrega slovenskega ljudstva«, ampak imenoval bo imena kakor Gregorčič, Lavrič, Volarič, Dobrila, Močnik itd. navedel bo ime Wilfan. To so moške, ki predstavljajo narod. Vse naše pobijanje pa je zaman, lepi stavek italijanskega časopisa o ljudstvu in agitatorjih dela kariero in je vsakdanji častnikarski kolon je že napravil skok v uradna ustvidemskega prefekta. Vendar hočemo opustiti tu mal dogodek, za katerega smo slučajno zvedeli in ki bo gospode uradne in neuradne »razlikovalce« najbolje postavil na laž. Dve dobri, skromni kmetici iz male vasice Pregarije v Istri sta vložili predlog, da se njiju moža proglasi za mrtva. Kmetici sta bili klicani v Podgrad na sodnijo in tam ju je uradni vzelo na zapisnik, kate-rega je — s trdo muho — sestavil v italijanski. Ko se je šlo za podpis zapisnika, sta kmetici popolnoma logično izjavili, da česar ne razumeta, tudi ne podpiseta. Nista se ustrašili niti prigovarjanj niti prizadevanj sodnika, ostalo je pri tem, da nista podpisali. Za ta primer smo slučajno izvedeli. Koliko se jih dogaja vsak dan! Mirno ljudstvo brez agitatorjev, kaj je njegova pravica in obenem dolžnost, če hoče ščititi svoje koristi. Vrli pregarski kmetici sta šli lahko domov z zavestjo, da ste pravilno zastopali svoje koristi, a izvestna gospoda imen uraden, sodni spis na razpolago kot dokaz, da eksistira gotove razlike le v tisti italijanskega časopisa in v najnovejšem času tudi na videmski prefekturi. Odstranite se tisti par »agitatorji«, kateri so nam ostali in vidnili se bodo novi

agitatorji iz »mirnega ljudstva«, magari v podobni preprosti pregarskih kmetici.

Naše avstrijakantstvo!

Prejeli smo: Meni je bila sreča mila, da sem vsled starosti ostal med vojno doma. Desi pa nisem imel posla na bojišču, sem vršil tu svoje avstrijakantstvo na sledeči način: V ulici Torricelli je zraven mene stanovala italijanska družina. Nekega večera sem slišal, prišedši domov, kako je sin preklinjal cesarja F. J. in oče mu je pomagal. Nasednjenega dne sem šel k sosedu in ga posvaril radi neprevidnosti v njegovi družini. Rekel sem mu: V II. nadstropju stanuje ogleduh, ki bi bil lahko šlihal kar sem šlihal jaz — in potem! Mož me je objel in postala sva si najboljša prijatelja! Ker se mi je namignilo o 6—700 Slovincih, ki da imajo biti internirani in med katerimi sem bil tudi sam prizadet, sem šel in posredoval pri vplivnih osebah v toliko, da je bila »lista« uničena. Pri tej priliki se mi je povedalo, da je 1100 Italijanov na črni listini in se me je vprašalo, imam li koga na »piki«. Odgovoril sem, da sem prepričan o nedolžnosti popisanih sosedov — ker so vsi oni, ki so bili za Italijo, pobegnili pravočasno preko meje. Ne prisvajam si absolutne zasluge; a storil sem, kar sem mogel, ne samo za Slovence, pač pa tudi za sosedne druge narodnosti. Leta 1915. so črni elementi požigali in grozili vsem ital. državljanom s pogromom. Jaz sem prestrašene ljudi vzel v zaščito in sem jim zagotovil, da le preko mojega telesa pojemo napadalec nad regnikole! Tudi sem pri odgonu šel revežem na roko in jim branil premičnino. To in tako je naše avstrijakantstvo. — (Sledi podpis).

Mora sežanskega okraja

Geometer Maksimilijan Premru iz Postojne je priobčil v tukajšnjem listu »Coda del Diavolo« odprto pismo na dr. Alberta Rumerja, sedaj izrednega komisarja sežanske občine. Gospoda sta si bila menda precej intima — neprijatelja, ko je bil Premru še v Sežani. Glavni vzrok za sedanjí spopad pa je v tem, da Rumer — kakor trdi Premru — intrigira proti temu, da bi bila Premrutova prošnja za opcijo ugodno rešena.

«Odprto pismo» je dolgo in zelo oistro, tako v stvari kakor v obliki. Nas ne bi zanimal ta spor med obema gospodoma, da ni g. notar in sedanjí »izredni komisar« tudi za naše ljudstvo na Krasu precej — interesantna pojava, tako iz predvojnih, kakor tudi sedanjih časov.

Premru očita Rumerju, da je bil avstrijski birič v času, ko so nad njegovo — Premrutovo — glavo visele kar tri ovadbe radi veleizdaje, ter da izrablja svojo oblast v svoje osebne namene. Očita mu, da je najhujše izkoristil prebivalstvo sežanskega okraja, ko je on, Premru, v svoji službi skušal ustrezati vsem željam ljudstva. Na vse hude očitke v listih da si ni upal Rumer nikoli poslati popravka. Ko so v letu 1916 vlaki vozili skozi Sežano goriske begunce, jim je šel Premru dan in noč na roko. Kje so bili tedaj — vprašuje pisec — »famozni sežanski Italijani«? In odgovarja: Dr. Rumer je začel zlorabljati blaginjo Rdečega križa, ki se ga je polastil proti volji prebivalstva in kot avstrijski birič. Ko se je pripoveduje Premru dalje — po zblomu ustanovila v Sežani časna vlada, je bil on soglasno izvoljen za poveljnika sežanske posadke. Tedaj je vladal v Sežani vzoren red, da si bi bilo imelo ljudstvo poravnati marsikak račun z avstrijskimi biriči. Ko je prišlo v Sežano kraljevo italijansko vojaštvo, se mu je g. Premru stavil na razpolago z vso vmo. In tedaj je prišel Rumer k Premrutu proseč ga, naj ne nastani pri njem italijansko vojaštvo. To prošnjo je Premru odklonil, ker bi storil s tem veliko krivico vsemu drugemu prebivalstvu. Ko je bil — pripoveduje Premru — on na to nameščen pri poveljstvu posadke, da je izdajal potne liste ter dovoljenja za uvoz in izvoz, a potem kot vodja aprovizacije: se je vse vsrilo v vzornem redu. Ko se je nekoč pobojnik vojvode di Breganze, neki major, izrazil, da ne zaupa sežanskemu prebivalstvu, se je Premru iz lastne volje ponudil kot talca za ves sežanski okraj, če bi se skril le en las kakemu italijanskemu vojaku. Pripravljen je bil žrtvovati svoje življenje za čast Sežane. Kje je bil tedaj g. dr. Rumer? — vprašuje Premru. Odgovarja: tedaj ga je bilo še sram predstavit se italijanskim oblastvom. Premru očita Rumerju, da je, ko je slednji zlorabno prišel do moči in oblasti, spravil prebivalstvo v najhujše ogorčenje in zmešnjavo. Prebivalstvo misli po krivem, da je to anarhijo zanesla italijanska vlada. Ta pa da želi tu le dobrih državljanov. Taki državljanji pa se ne morejo ustvariti s terorizmom, kakor ga izvaja Rumer, ta podaja pokojne Avstrije, mesto da bi širil mir, tolažbo, civilizacijo in pravico. »Jaz sem — pravi Premru — zanemarjal vse svoje koristi, da sem varoval interese prebivalstva, vi — g. Rumer — pa zlorabljate uradno in oblast stranke v osebne namene«.

Na koncu svojega »odprtega pisma« obsepije Premru Rumerja s tako hudimi žaljkami, da jih ni tu ne moremo pominiti. Pripravljen da je spraviti na dan vse, kar obremenja vest g. Rumerja, da se enkrat reši Sežano strašne more, ki ga duši.

V osebno zadevo med drom. Rumerjem in geometrom Premrutom se mi ne vtiikamo; prvič, ker nas ne zanima, v drugo pa, ker ne moremo presojati, v koliko so konkretne obtožbe poslednjega osnovane. Ugotoviti pa moramo, da je bil sedanjí sežanski »izredni komisar« res mora tudi pred vojno za vse življenje v Sežani in na gornjem Krasu sploh.

Prireditelj ruskih igralcev. Javljajo nam, da tukajšnja kvestura ni dovolila predstave ruskih gledaliških igralcev, ki se je imela vršiti v D. K. D. pri Sv. Jakobu. Se napovedana prireditelj odpade potemtakem v Trstu, pač pa prireditelj danes isti igralci predstavo v Sv. Križu.

Sport pri Čehih. Kaj je sokolsko združenje pri Čehih, to dobro ve vsak Slovenec in ni treba, da zgloblamo o tem besed. Poleg telovadbe pa gojijo Čehi vse vrste sporta s tako vmo, da stojijo danes med prvimi sportnimi narodi na svetu. Koliko razumevanja je pri Čehih za sport ne samo med narodom, ampak tudi v uradnih in vladnih krogih, nam kaže vest, da bodo v času od 28. julija do 5. avgusta velike sportne tekme čehoslovaške vojske. Vojaki, katere bodo poslane posamezne garnizije po dovršenih domačih izločilnih tekmah, bodo tekmovali v streljanju s puškami, strojnimi, pištolami, topovi, v metanju granat, v jahanju, kolesarstvu, letanju itd. Poleg tega pa v vseh vezbah laške in teške atletike. Tako bo vojaška uprava in občinstvo zadobilo jasno sliko o višini, katero je dosegla teles. vzgoja pri vojakihi. Kolikvega pomena je sistematična sportna vzgoja v vojski sploh za narod, se ne da preceniti. — Zanimiva je tudi vest, da bosta prirediteli v jeseni v Pragi praška in pariška policija tekmo v rokoborbi. Če pomislimo na druge policije...

Društvene vesti

Pevsko društvo »Ilirija«. V ponedeljek, 30. t. m. vaje za ženske ob 20.30. Pridite točno in vse, ker se bliža ponovitev koncerta. Odb. M. P. D. - Sv. Jakob. Jutri ob 20.30 redni sestanek. — Preds. Nogometni odsek S. D. A. ima danes pri Sv. Soboti skupne vaje. Sestanek ob 8. in pol pri zadnji tramvajski postaji. — Vodja.

Iz tržaškega življenja

Poskušen samomor. Včeraj predpoldne si je hotela vzeti življenje žena vratarja pri tovarni olja pri Sv. Andreju, 50-letna Marija Lah. V svojem stanovanju, ki se nahaja tik tovarne, je zavzela par pastilj veronala. Njeni domači so poklicali na lice mesta zdravnika rešilne postaje, ki je zastprljenko spravil iz nevarnosti s tem, da ji je izpral želodec. Nato so jo prepehljali v mestno bolnišnico. Lahova je imela nujne opravke v Jugoslaviji, a ni ji bilo mogoče dobiti potnega lista. Ta okolščina jo je tako potrla, da je v obupu sklenila končati z življenjem. Njeno stanje ni nevarno.

Vsakdanja žrtev avtomobila. V našem mestu v zadnjem času skoro ne poteče dne, da ne bi avtomobil koga podrl. Včeraj popoldne je ta nesreča doletela 9-letnj Guerrino Ferraldi, stanujočo v ulici Pasquale Revoltella št. 465. Na koncu ulice Settefontane, ko je šla preko ulice, jo je neki avtomobil siloma podrl na tla. Sofer, namesto da bi ustavil avtomobil in pri-skočil deklici na pomoč, je še hitreje pogljal motor ter izginil. Vendar je neki gospod, ki je prisostvoval dogodku, utegnil videti številko avtomobila, katero je pozneje sporočil orožnikom. Ponesrečena deklica je dobila prvo pomoč od zdravnika rešilne postaje, ki je bil telefoničnim potom poklican na lice mesta. Ferraldijeva je zadobila precej težke poškodbe po glavi, po rokah in po levi nogi. Prepeljali so jo v mestno bolnišnico.

Iz tržaške pokrajine

† Fran Arko. Pretekli petek, 20. tm. je v krogu svojih dragih umrl na Vrhniki bivši deželni notranjski poslanec in posestnik v Postojni g. Fr. Arko. Pokojnik se je rodil leta 1857. v Logatcu, kjer je prebil tudi svoja otroška in mladeniška leta. Naravno nadarjen in poln iniciativ se je že v zgodnji mladosti zanimal za javne zadeve, bodisi gospodarske kakor politične narave. S pokojnim notarjem Gruntarjem sta v Logatcu marsikaj ukrenula v dobrobit občine in pokrajine. Pokojni Arko je ustanovil v Logatcu posojilnico, katero je več let vodil in ki se danes jako uspešno deluje. Zanimil je drevedar, ki danes stoji ob državni cesti iz Logatca proti Vrhniki, in je pač njegova zasluga, da je prišlo do tega lepega nasada. Tudi je izposloval za Dol. Logatec lastno faro, ki prej ni obstojala.

Jeseni l. 1891. se je preselil v Postojno, kjer se je poročil z vdovo pok. Matije Burgerja. Radi sposobnosti in prikljubnosti pokojnega Arkota je postala gostinja pri dol. Burgerju v Postojni kmalu shajališče notranjske inteligence in že leta 1893. so notranjske kmetijske občine volile pokojnika po smrti poslanca Jurija Kraigherja v deželni zbor kranjski. Te občine je zastopal celo sesijo potem pa so ga izvolila mesta Postojna, Vrhnika in Lož kot svojega zastopnika v deželni zbor. V svojstvu deželnega zastopnika je pričel svoje posebno plodovito delovanje. Ko se je zasnovoledarstvo zakon za deželo Kranjsko, se je Arko potrdilo zagotoviti z deželno pomočjo zgradbo okrožne bolnice za postojnski okraj, katere je danes pravi blagoslov tega okraja. Spopolnjeval je in vodil ta zavod do zadnjega. V času njegovega poslanstva je obstajala na Kranjskem samo meščanska šola v Krškem in sicer z nemškimi učnim jezikom. Arkotu se je z vztrajnim pritiskom na merodajne faktorje posrečilo, da se na deželi zasnova in otvorila prva meščanska šola s slovenskim učnim jezikom in je dotično poslopje pravi kras postojnskega mesta. Razume se, da je bil pokojni Arko tudi množični član postojnskega občinskega odbora. Bil je tudi stalni poročevalec o občinskem proračunu. Marsikateri njegovih stvarnih predlogov je v sejah prodril in marsikaj se je v Postojni izvršilo, za kar je dal on iniciativo. Bil je tudi član gospodarskega odbora mesta Postojne in v njegovo dobo spada tudi zgradba vodovoda in električne naprave. Bil je tudi član takratne jamske komisije, kjer je stvarno in uspešno marsikaterikrat posegel v debato. Iz občinskega odbora je bil potem voljen v krajni šolski svet, kateremu je bil množični predsednik. Bil je tudi predsednik zdravstvenega okrožja, član okrajnega šolskega sveta in cestnega odbora, tako da vidimo Arkota povsod na delu.

Ko se je leta 1909. ustanovila občinska hranilnica v Postojni, je bil pokojnik boter tudi tega zavoda, kateremu je pozneje vse svoje moči posvetil. Bil mu je duša, dokler ni moral zapustiti Postojne.

Pokojni Arko je bil gospodarsko naobražen mož. Čital je vedno liste Frick's Rundschau Oekonomia in Domačega kmetovalca. Kar je tu čital, je praktično izvajal in zato je zamogel dati marsikateremu gospodarske praktične nasvete. Umemno je, da je bil izvoljen tudi za predsednika postojnske kmetijske po-družnice, katero je uspešno vodil. Marsikateri kmetič se je obrnil za nasvet do pokojnika.

DNEVNE VESTI

„SLOVENCU“

«Slovenec» izjavlja najprej, da se noče vtikati v politični spor med rojaki za mejo, potem pa pravi vendar, da je postopanje iržaškega narodnjakarstva nasproti poslancu Ščeku tako, da ga ni mogoče dovolj oistro označiti. «Edinost» da prinaša v zadnjem času tako ostude napade na poslanca Ščeka, kakor tega ta jeguljasti list nikdar ni storil proti narodnim izdajicam, a »kamo-li« proti narodnim nasprotnikom, ki imajo oblast v rokah.

Dalje trdi »Slovenec«, da ne moremo očitati poslancu Ščeku ničesar drugega, nego njegovo stvarno delovanje, ki da ni za »fraserje«. Poslanec Šček da zahteva le svobodo dela za tiste, ki hočejo ljudstvu dati več, nego nekaj narodnih fraz, ki hočejo to ljudstvo tudi nasproti pijavkam lastne krvi zavarovati in postaviti na lastne noge. Razen tega je — nadaljuje »Slovenec« — Šček duhovnik iz notranjega prepričanja, »ki krščanskim načelom iz političnih ozirov ne priliva vode«. Vse to v zvezi z njegovo agilnostjo in sposobnostjo da označuje poslanca Ščeka »za najnevarnejšega sovražnika starega tržaškega liberalnega narodnjakarstva in od tod strupeno sovraštvo in strupeni napadi proti njemu«. «Slovenec» zaključuje: »Prepričani smo v dno duše, da je slovensko ljudstvo onstran meje dovolj zrelo, da si tu ustvari pravo sodbo«.

Moramo že nekoliko odgovoriti »Slovencu«.

Trdi, da se noče vtikati v politični spor med rojaki za mejo, obenem pa se vtiika na način, ki je vreden najstrožje obsodbe z ozirom na strašni položaj teh »rojakov za mejo«. Prvo protislovje.

Očita nam »strupeno« sovraštvo, par vrstic prej pa ugotavlja sam, da je Šček naš najhujši sovražnik. Drugo protislovje.

Na očitjanje, da si naš list nikdar ne upa tako hudo nastopati proti narodnim izdajicam in tistim, ki imajo oblast v rokah, kakor postopa proti poslancu Ščeku, je naš odgovor lahek. Vsaka številka našega lista prča, da je rečena trditev v najdiametralnejšem nasprotju z resnico. Ugotavljamo to dejstvo, da se oblastniki silno hudujejo na naš list, docim sodijo — to vemo dobro — o tržaškem Ščekovem glasilu precej — drugače. Sicer pa opozarjamo, da skrbno hranimo dokument, ki prča, kdo je bližji narodnim nasprotnikom!

Svojo rodbino je pokojni vzgled v strogo narodnem duhu in nemara je bilo tudi to vzrok, da je postal žrtev političnih razmer; čeprav se je prilagajal novemu položaju in spoštoval zakone. Koncem preteklega leta je moral nenadoma zapustiti Postojno, ki se mu je tako priljubila, in v njegovem mučnem srčnem položaju se je rodila tudi kal njegove bolezni, kateri je podlegel. Umrl je, kakor rečeno, na Vrhniki, pokopan pa je v svojem rojstnem kraju v Logatcu, kamor so njegovo truplo prepehali preteklo nedeljo. Mnogo- brojna udeležba občinstva, tako na Vrhniki kakor v Logatcu, je dokaz, kakše simpatije je pokojnik užival.

Mir in pokoj njegovi duši, nam pa ostane vedno v hvaležnem spominu.

Vesti z Goriškega

IZJAVA.

Členjenemu uredništvu dnevnika «Edinosti» v Trstu.

Z ozirom na razburjeno in izjavno vprašanje «Goriške Straže», ki ga stavlja med dnevnimi vestmi v svoji 58. številki z dne 23. julija 1923., kdaj je G. S. v letu 1923. zavrnila kak dopis «Adrije» in sama na to odgovarja: nikdar! smatramo za svojo dolžnost, da Vas v obrambo društvenih interesov in v podkrepitve Vaših čisto resničnih trditev, izrazim v uvodnem članku «Edinosti» z dne 22. t. m. glede Akad. fer. društva «Adria», obvestimo o sledenjem dejstvu in tako dokazujemo, da so neresnične trditve G. S. ter Vas obenem pooblašamo, da ga objavite v svojem listu.

G. S. naglašja, da ni nikdar zavrnila nobene dopisa «Adrije» v letu 1923., iz česar evidentno sledi priznanje, da je opetovano zavrnila notico in poročila «Adrije» v letu 1922. A tudi ta trditve G. S. je popolnoma neresnične! Kajti G. S. ni priobčila poročila o izrednem občnem zboru «Adrije», ki se je vršil 4. januarja 1923., dasti je urednik G. S. izrečno obljubil objaviti to poročilo, ki mu ga je izročil društveni predsednik osebno. Vsekakor se je to zgodilo leta 1923. Kako naj kvalificiramo tako postopanje G. S., ako ni to zavrnitev dopisov «Adrije». Ako že nečete priobčevati naših dopisov, pričakujemo da to vsaj priznate!

Gorica, dne 25. julija 1923.
Za: Akad. fer. društvo «Adria» v Gorici
Josip Pavlin, cand. iur.
t. č. predsednik.

Z Vipavkega. (Pogreb Janka Vukasovića-Stibila). Preteklo soboto, 21. t. m. proti večeru se je premikal skozi Vipavsko dolino črn mrtvaški voz, v katerem je bila položena krsta. Oni, kateri so se nekaj dni prej doznanili iz Ljubljane za tužno vest, so, videč to krsto, takoj uganili, da se v tem vozu vrača naš Janko Vukasović-Stibilj v svojo ljubljeno domovino, katero je zapustil prostovoljno pred več kot stoletjem. S čudnimi občutki in težkimi srci so molče sprejemali in pozdravljali skozi Vipavsko dolino vračajočega se oni njegovi sorojaki, ki so poznali njega, njegovo idealo polno življenja in vzrok njegove odsotnosti, kakor tudi oni, ki so o tem le slišali. Žal, da se je prenos njegovih zemskih ostankov vršil tako nepričakovano in nenapovedano!

Drugo jutro, v nedeljo so se pa začele zbirati v pokojniški rojstni vasi Vrtovin velike množice domačega ljudstva iz bližnjih vasi, koder se je v naglici raznesel glas o žalostnem povratku junaškega borca za vzvišene ideale vseh zatiranih in tlačanih. Posebno iz Vrtovine, Sela, Gojača, Kamenj, Dobravlj, Ajdovščine itd. je bila udeležba številna. Okrog 10. ure predp. so se množice zgrnile okrog doma, ki si ga je pokojnik bil dal priležiti, da je prebil v njem sem ter tja svoje dopuste in v katerem se je bil namenil prebiti v pokoji svoje zadnje dneve, ki so človeku usojeni, kar se mu pa, v njegovo neizmerno žalost, ni moglo izpolniti, ampak kopinec po domači grudi je njegov duh moral zapustiti telo v zemlji, ki mu je postala druga domovina. Le truplo je smelo še zadnjo noč prenočiti pod domačo streho.

Prihajale so množice in vsak je hotel še poskropiti pokojnikovo krsto in se pokloniti manom pokojnikovim. Po cerkvenem obredu, ki sta ga opravljala gđ. župnika iz Kamenj in Ajdovščine, so prenesli krsto na mrtvaški voz, katerega je obstopilo 6 deklet iz Ajdovščine noseč velike šopke svežega cvetja. Ajdovski pevski zbor je zapeel žalostinko «Blagor mu», na kar je krenil sprevod — najprej za križem šolska mladina, za vozom pa pokojnikova hči in drugi sorodniki, prijatelji in za njimi nepregledne množice naroda, — proti domači cerkvi, od koder je po končanem cerkvenem opravilu in potem, ko so pevci zapeli «Človek glej», krenili dalje na domače pokopališče. Velikasten je bil ta, sicer priprosti sprevod, vijoč se med zelenimi bregovi proti Čavnu tja do vnožja sivega Kucja, kjer se je pokojnik sam izvolil spati svoje posmrtno spanje. Ko so krsto položili v novo grobnico, se je domači g. župan poslovil v lepah besedah od pokojnika, čigar življenjski cilj je bil borba za pravico, objavljaljo mu, da bodo rojaki čuvali in ljubili njegov grob, kakor je on sam ljubil svojo domačo rodno zemljo in da se bodo kljanjali njegovemu duhu, kadarkoli jih bo pot poveljala tam mimo. Zelen mu je miru in pokoju v tem tihih kotičku, ki si ga je sam izvolil, s pokojnikovimi besedami: «Kakor je neštetokrat v mojem življenju vihrala burja okrog mojega života, tako naj mrzla burja sivega Kucja divja okrog mojega

grola» — Po opravljenih molitvah in ko so pevci zapeli že «Vrgel se povrne», smo se še enkrat poslovili od draga pokojnika, kakor so se množice razlele premišljajoč in pogovarjajoč se o nesčitemnem burnem pokojnikovem življenju.

Ti pa, popotnik, ki te kdaj povede pot skozi Vipavsko dolino, kreni tja pod sivi Kucelj in obišči grob onega velikega moža, kakršnih je naša borna zemlja malo rodila, pomoli tam za boljšo srečo svojega naroda, za katerega se je pokojnik boril celo svoje življenje, ter skušaj mu biti v življenju enak! Isto stori ti planinec, ko polezeš na Čaven in Kucelj, da si okrepši duh in telo ter občuduje lepoto naše domovine, kreni tja mimo razvalin Sv. Pavla v tih dol, kjer spi tih sen ta veliki mož, ki je tako neizmerno ljubil te naše doli in gore kakor malokdo.

Tebi, dragi Janko, pa naj Ti bo lahka zemlja domača, po kateri si tako hrepenel, in v kateri naj se odpočiješ Tvoje od viharnega življenjskega boja trudne kosti! Večnaja pamjat!

Strašen umor v Gorici. Pred sinočnjim so našli na cesti v bližini južnega kolodvora v Gorici moža, ki je krvaval iz mnogih ran po telesu. Ranjenca so z avtomobilom «Zelenega križa» prepeljali v bolnišnico usmiljenih bratov; njegovo stanje je bilo obupno. Zdravniki so mu skušali rešiti življenje, a zaman. Kmalu po prihodu je ranjenec izdihnil.

Imel je sedem nevarnih ran po prsih, po hrbtu in po rokah. Našli so ga brez jopica in brez pokrivala. Ko se je že boril s smrtjo je rekel, da ga je ranil neki «Pepi» iz Trsta. Pozneje je bil umorjenec identificiran za 27-letnega Ruggera Falconera, brezposelnega soferja, doma iz Ronchi.

Orožniki so dognali, da je Falconer stanoval z dvema sumljivima možema v kraju Campagnuzza v baraki št. 12; ta dva moža sta bila identificirana; eden je neki Filip Beppe, drugi pa neki Kalist Tardivo, star 31 let, doma iz starega kraljestva. Orožnikom se je posrečilo zaslediti poslednjega ter ga aretirati. Pri zaslišanju je priznal, da je prebil noč v družbi Bepeta in Falconerja; vsi trije da so bili pijani. Končno je med njimi izbruhnil prepir, tekom katerega je bil Falconer smrtno nevarno ranjen. Sum pri tem zločinu pada na Bepeta. Podpira ga okolščina, da je mož po dogodku izginil brez sledu. Orožniki preiskujejo to zadevo.

Seja kraljeve komisije v Vidmu. V sredo popoldne se je vršila seja kraljeve komisije za izredno upravo dežele. Na dnevnem redu so bila tudi mnoga vprašanja, ki so v zvezi z nekdanjo goriško deželo. Komisija je razpravljala o ureditvi zgodovinskega muzeja v Gorici. Komisar-likvidator goriške dežele je stavil važne predloge glede likvidacije dobrodelnih skladov in ustanov, katere je svoječastno upravljal goriški deželni odbor. Sklenilo se je nakazati potrebnejšim vpokojcem Goriške izredno podporo. Ker je vsled pridružitve Goriške furlanske pokrajine znatno razširjena, se temu primerno razširijo tudi centralni uradi pokrajinske uprave. Prečitano je bilo poročilo vlade o načinih ureditve potovalnega kmetijskega pouka na Goriškem. Komisija je sprejela vladni načrt v celoti ter je sklenila ustanoviti predlagane oddelke in jih gnotno vzdrževati.

Komisija je nato razpravljala še o raznih drugih vprašanjih redne uprave dežele. Čudno postopanje. Društvo «Lipa» v Slapu pri Vipavi je razobesilo plakate z naznanilom, da priredi na binkoštno praznike v prostorih g. Malika društveno veselico. Nesreča je hotela, da so bili ti plakati prebrzko kolkovani, ker zakon predpisuje za plakate različne dolžine in širine različno kolkovanje. To pogreško pa je takoj opazilo budno oko finančne straže iz Vipave, ki je takoj naredila ovadbo na finančno oblast. Vsega je bilo razboš. 30 plakatov, ki bi morali biti kolkovani po 40 cent. vsak, kar bi znašalo skupno 12 lir. In radi te pogreške, ki jo je zakrivilo samo nepoznavanje za nas novega zakona, sta bila društvo «Lipa» in g. Malik kaznovana na 900 lir globe.

Ko so bile pred kratkim uvedene nove sodne pristojbine, je ministrstvo odredilo, da naj se postopa posebno v začetku z največjo obzornostjo pri neizgibnih pogreških in pomotah. Ministrstvo priporoča polem-čnem obzornost napram učnim juristom, proti vsakemu društvu pa se postopa s tako strogostjo. Ne vemo, kako naj to imenujemo ali šikano ali zlobnost; vsekakor bi bila dolžnost finančne straže z ozirom na to, da je zakon na novo uveden in da se celotna večina juristov v njem ne spozna, najprej posvariti društvo, da so plakati nepravilno kolkovani, in šele tedaj napraviti ovadbo, ko bi jih društvo klub svarilu ne kolkovalo pravilno.

Take vrste postopanje pač ne more vzbu-žati v našem ljudstvu spoštovanja do zakonov.

Hude kazni. Radi neposlušnosti in pomanjkanja discipline so bili izključeni iz rihemberškega lajša sledeči gđ.: brata Mihael in Franc Ličen, ter brata Leopold in Alojzij Hmeljak. Ko bi začeli izključevati radi neznačajnosti, to bi ne imeli niti enega slovenskega fašista!

Mali oglasi

Se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L. 2. — Dohle črka 40 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L. 4. — Kdor išče službo, plača polovično ceno.

BABICA, diplomirana, sprejema noseče. Ljubljana oskrba. Govori slovensko. Zajem-čena tajnost. Corso Garibaldi 23, I. 1053

EGIPTOVSKI profesor grafologije pove na podlagi svojih študij vsakemu svojo preteklost, sedanjost in bodočnost. Gorica, Rastello 41. 1051

STANOVANJE, 2-3 sobe, če mogoče z vrtom, se išče. Natančne ponudbe pod «Duna» na upravništvo. 1053

NASLONJACI za briske stolice in drugi brivski predmeti, se prodajo. Via Donizetti 5, Plesničar. 1054

KOMPENZIRAN LES ruske breze, velika partija, se prodaja po ugodni ceni. Molino Vapore 9. 1055

BABICA, autorizirana, sprejema noseče, porodnice. Govori slovensko, italijansko, nemško, češko. Nina Slavec, Via Giulia 29. 1056

GOSPODINJE! Kupujte edino-le pravo češko Vondraček-ovo cikorijo znamke «Miramar», ki je najboljša. Zahtevajte jo po vseh prodajalnah. Glavna založba Zemánek & Cornell, Trst, Via Trento 12, tel. 108. 1052

GOSTILNA Spangher v Barkovljah sprejema počeno, pridno in sposobno dekle proti dobi plači in hrani. 1049

SOBA, lepa, meblirana, se odda. Via Ginna-stica 37, III. 8. 1047

URARSKI učenec se sprejema takoj. Ivan Bizjak, Postojna 191. 1046

HISA v Volčah št. 136, se prodaja. Pojasnila se dobe pri lastniku, Volče 136. 1045

PRASIČI lepe vrste, dva meseca stari, se prodajo. Chiadino in Monte 155. 1049

TOMAŽEVO ZLINDRO, garantirano, visoko-odstotno, nabavlja pod najugodnejšimi pogoji. «Kmetijsko trgovsko društvo D. Bolonic & Comp.», Trst, Raffineria 7, I. nad. 1042

HRANO za L. 180 mesečno, nudi družina Gladulič, Via Chiozza 18, II. desno. 1050

G. DOLLINAR Trst — Via Ugo Polonio 5 (prej Via Bacchi) Telefon 27-81, uvoz — iz-voz. Velika založba papirja za zavijanje pi-salnega i. t. d. papirnatih vrečic ter valčkov raznih velikosti lastnega izdelka. 30

PIANINO ali glasovir v vsakem stanju, kupi uglaševalec Andrej Petar, Trst, via Molino a vento 5, III. (6) 1048

SREBRO, zlato in briljante plača več kot drugi Pertot, via S. Francesco 15, II. 45

KRONE, srebro, zlato in platina kupujem. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 855

PRODAJALSKO, starejšo, dobro izvežbano ma-nufakturnistino, katere je že več let v večjih trgovinah serviral, zmožna slovenskega in italijanskega jezika, z dobrimi referencami, sprejema takoj ali za mesec avgust V. Sket, manufakturna trgovina, Ilir. Bistrica. 1008

NA PRODAJ V PTUJU velika, trinadstropna hiša z 8 stanovanji. Vsako stanovanje ima 4 parketirane sobe, kuhinjo in pritlikline. Lasten vodovod z motornim pogonom. Vo-da in plinska razsvetljava napeljana v vsako stanovanje. Pri hiši je 3000 qm obde-lanega vrta. Hiša (ki je na zelo prometni ulici) je primerna za trgovino z mešanim blagom in gostilno ali katersobodi podjetje. Cena zelo ugodna. Samo resni kupci dobijo pojasnila pri G. Bezenšek, graščinskemu oskrbniku v Ptuj (Jugoslavija). 1025

SPALNE SOBE in kuhinje, moderne, prodaj-am. Sprejemam naročila in popravila. Maj-cen, mizar, Torquato Tasso 28, vogal Udine. 1034

HISA z vrtom in malim zemljiščem, se prod-a. Komen 131. 1036

AGENCIJA Fr. Bajt, Gorica, Via Corno 13, I., izvršuje občinam in posameznikom pisarni-ska dela, račune, vloge, prestave in pre-pise ter posreduje v raznih zadevah. 1038

OBCINA, ki potrebuje izkušenega tajnika, naj-se oglasi pri Agenciji v Gorici, via Corno 13, I. 1039

POZOR! Kmetijska zadruga v Trstu, ul. Raf-fineria 7. — Vseled likvidacije, prodaja plu-ge, slamoreznice, žganske kotle, tehtnice, štelaze in drugo blago po jako ugodnih cenah. 1040

POTNIK, dobro vpeljan pri kraških odje-malcih, s popolnim znanjem slovensčine, dobi dober zaslužek. Ponudbo pod «Kras» na upravništvo. 1041

Potrpi neizmerno žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da je naš ljubljani sin in brat

AVGUST JURKIČ
vojak 28. regimenta

je v soboto, 21. t. m. v Ceri, preminul.
Pogreb se bo vršil jutri, v nedeljo, 29. t. m., ob 9. uri zjutraj iz hiše žalosti pri Sv. Ivanu št. 1109.

Franc, oče. Ivana, mati.
Josipina, Marija, sestra. Ivan, Franc, Gabrijel, Anton, bratje. (425)

Pekate to je jed,
rad jih je gospod in kmet!
So najcenejše ker se zelo nakuhajo.

Delavsko konsumno društvo
pri Sv. Jakobu v Trstu
— vključena zadruga z omejenim poročtvom —
vabi svoje zadržnike na

redni občni zbor

ki se bo vršil
v nedeljo, dne 19. avgusta 1923, ob 10. uri
v društvenih prostorih.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelnštva.
 2. Poročilo nadzornštva.
 3. Odobritev letnih računov.
 4. Volitev načelnštva.
 5. Volitev nadzornštva.
 6. Stlačnost.
- Na obilno udeležbo vabi

(426) ODBOR.

Oglarji in drvarji, POZOR!

Kupimo vsako količino oglja in drvi in plačamo po najvišjih cenah. — Obrnite se osebno ali pismeno na:

KMETIJSKO TRGOVSKO DRUŠTVO
D. BOLONIC & COMP.
(427) Via Raffineria 7, I. nadstr.

ANTON OREL
klesarski mojster
v Barkovljah
Je odprl v Postojni
založbo
nagrobnihih spomenikov

vsake vrste.
Delo solidno in čedno.
Cene zmerna.

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

M. BIZJAK

sprejema od 9 do 13 in od 15 do 19
ob nedeljah od 10 do 12.

Viale XX Settembre (prej Acquedotto) 39, I. n.
(nasproti Teatro Nazionale), Trst.
Telef. 23-09.

HISA z vrtom in malim zemljiščem, se prod-a. Komen 131. 1036

AGENCIJA Fr. Bajt, Gorica, Via Corno 13, I., izvršuje občinam in posameznikom pisarni-ska dela, račune, vloge, prestave in pre-pise ter posreduje v raznih zadevah. 1038

OBCINA, ki potrebuje izkušenega tajnika, naj-se oglasi pri Agenciji v Gorici, via Corno 13, I. 1039

POZOR! Kmetijska zadruga v Trstu, ul. Raf-fineria 7. — Vseled likvidacije, prodaja plu-ge, slamoreznice, žganske kotle, tehtnice, štelaze in drugo blago po jako ugodnih cenah. 1040

POTNIK, dobro vpeljan pri kraških odje-malcih, s popolnim znanjem slovensčine, dobi dober zaslužek. Ponudbo pod «Kras» na upravništvo. 1041

TISKARNO
prodam zelo ugodno, eventuelno
sprejem družabnika.
HINKO SAX, Idrija.

SODA, kristalizirana, bela, čista, centrifugirana, za perilo. LUG z milom, rumeno, najboljša vrsta, v sodih in vrečah.	OCTOVA KISLINA, naj. čista, za jedilne svrhe 80% in 90%. ULTRAMARIN, moder, za perilo, slikanje itd. SABA.
MAZLO črna, za vo-zarje. STON oljnat za stekla. HARVE in opne. OLJNATE BARVE. EMALI bel in modro-črni.	TRUPEL, bel, neraven naftalin, mrtveni prah, katra, mno-levci, parketni voski čistilo za kovine, POVLANE, laki i. t. d.

ERGA KEMIČNO-TEHNIČNI ZAVOD
Trst, Via Pier Luigi da Palestrina šte. 2

POHIŠTVO.

Poročne sobe, masivne, z velikimi ogledali, zajamčeno s avonsko delo, po L. 1200, 1400, 1700 in 1800, kuhinje L. 750, stolice 12, železne postelje z mrežo L. 160. — 12 vrst poročnih sob, slavonsko delo, popolno jamstvo, 20%, nižje cene.

TÜRK, Via S. Lazzaro št. 10.
Brez konkurenčne cene. Pošiljajve na deželo.

Dr. Cicero Michelangelo
Postojna (villa Jurca)
Zdravljenje potome elektrike
Vsak dan od 9-12 in 16-19. 53

Izredna prilika!

Šivalni stroji, Singer s petletnim jamstvom po L. 350.—, s centralno ladjico 500.—, zaklopni stroji, najfinerše vrste L. 700.—.

Pošiljajve na deželo. (57)
Delavnica Cervellini, Trst, Via Vasari 17.

MED. UNIV. 421

Dr. RADO SFILIGOJ

ki je vsled bolezni prekinil svoje poslovanje, je okrevan in ordinira spet v Gorici, Via Mameli 8, I.

HISA z vrtom in malim zemljiščem, se prod-a. Komen 131. 1036

AGENCIJA Fr. Bajt, Gorica, Via Corno 13, I., izvršuje občinam in posameznikom pisarni-ska dela, račune, vloge, prestave in pre-pise ter posreduje v raznih zadevah. 1038

OBCINA, ki potrebuje izkušenega tajnika, naj-se oglasi pri Agenciji v Gorici, via Corno 13, I. 1039

POZOR! Kmetijska zadruga v Trstu, ul. Raf-fineria 7. — Vseled likvidacije, prodaja plu-ge, slamoreznice, žganske kotle, tehtnice, štelaze in drugo blago po jako ugodnih cenah. 1040

POTNIK, dobro vpeljan pri kraških odje-malcih, s popolnim znanjem slovensčine, dobi dober zaslužek. Ponudbo pod «Kras» na upravništvo. 1041

POHIŠTVO
Prodaja z Jamstvom

50 spalnih sob, iz masivnega, trdega lesa, (bukove, jelove, mahago-nijeve, javorjeve, hruškove) posebno močne, svetle, psiha, tri ogledala. Konkurenčne cene. — Priporočljive tudi za hotele, letovišča i. t. d. Prodajajo se tudi postelje za eno osebo. — Pošiljajve na deželo.

Trst — Via Udine šte. 25 — Trst

PODLISTEK

ANNIE VIVANTI.

KIRKA

Roman Marije Tarnovske. - Postovenila G. B.

Nato se je vrnil veliki vojvoda s ceremoniel-nimi pokloni k meni in mi poljubil roko. Imela sem za trenutek krčevito željo, zgra-biti tiste skrbno okrašene lase in zavpiti: «Malopriden mož! Zakaj mi voziš proč moža?» Toda družabna dostojnost je nadvladala moj instinkt in ko je veliki vojvoda dvignil glavo, me je videl vso zadovoljno.

«Očarujoče bitje», je rekel Vasiliju. «Do-zdeva se, kot Botticellijev angelj. Torej, nočaj ob desetih — pri Hermitage...»

In ob desetih manj en četrť mi je Vasilij poljubil roko in odšel našpan, nazavban, parfumiran.

Ostala sem sama v dvorani, poln zrcal, luči in zaves. Kaj pomaga, biti očarujoče bitje? Kaj pomaga, sličititi Botticellijevemu angelju?

V. Poklicala sem mojo sobarico Katjo, dobro

ženo a neizgredno grdo, (izbrala sem jo zato z navdušenjem) ter ji jokaje rekla, noj me slede, da grem v posteljo. Medtem, ko me je odpenjala je brbljala: «Če bi bila jaz, ne bi šla v posteljo. Če bi bila jaz, bi položila briljantno tvaro na glavo, oblekla bi rdečo obleko iz tenčice izrezano okoli vratu in potem bi s steklenico vitriola v žepu šla pogledat, kaj je novo.»

«Ti bi šla?..?»

«Ej, jaz mislim», je odgovorila in njene pre-majhne oči so pošiljale jezne bliske na levo in desno. «Zakaj ne?»

«Pa res, zakaj ne? Nimam li vso pravico, slediti Vasiliju? Nisem mu pred enim letom to svečano objubil v mali cerkvisi se?»

«Slediti mu!» S kakšno boječo radostjo sem ponavljala one besede za duhovnikom, po-belne v stanovitve. Veljajo tudi za restoran Hermitage?

«Šla bi», sem rekla s tresočim se glasom. A vse ženske si nadevajo na lice rudečilo in prah... in jaz tega nimam.»

«Imate pa osemnajst let, gospa.»

«Oblekla sem izrezano haljo iz rdeče ten-čice. Oblela sem črvelje ognjene barve, na glavo sem si položila tvaro z briljanti in ru-bini, zavila sem se v rdečo šerpo okrašeno

z arabeskami v zlatu, ki je sličila šerpi iz pla-menov.

«Joj mene, Katja!» sem vzdihnila, opazujoč se v zrcalu, «kaj bi rekla moja mati?... Čemu sem podobna?»

«Podobna ste zapeljani vzgalici,» pravi Katja.

Hotela je z menoj v trojko. Jaz sem tolkla z zobmi od strahu. — Ona je prosila.

In dospela sve pred bleščeča se vrata restoranta.

«O Bog, Katja! Kaj poreče moj mož?»

«Poreče, da ste lepa.»

«Kako sem se upala prekoračiti prag, blešče se od luči? Kako sem stopala po stopni-cah z rdečimi preprogami — sprejeta in spremljana s pokloni, smehljaji in z mrmra-njem? Na vrhu stopnic pred velikimi, belimi vrati se ustavim: srce mi je močno bilo, ni-sem mogla dihati. Slišala sem godbo cigánov, glas žensk, smeh možkih in švenket krista-lov.»

«Pokličite...» sem jecljala priklanjajočim se služabnikom, «pokličite...» Pri misli na Vasi-lijo, mi je zmanjkalo sopraga. «Pokličite, ve-likega vojvodo Oldenburškega.»

Cakala sem naslonjeno na ograjo. Od vrat sem, ki so se za hip odprla in zopet zaprla,

me je obital kakor plamen zvok glasov.

Hitro zatem se vrata odpro in prikaže se veliki vojvoda, hiter, s smehljajočim se obra-zom.

Premiril me je z očmi presenečen, ne da bi me spoznal.

«V čem vam morem postreči... ali... ali... za Boga.»

Njegove oči so se raztegnile v neizmernem začudenju «Saj je Botticellijev angelj... Jaz pravim: «da», in zjokala bi se.

«Pa pridite, pridite...» je vzklilnil zamak-njen veliki vojvoda, me prejel za roko in od-vedel proti vratom.

Sobarica jih je odprla. Imela sem motno prikazen ene mize, iskre se od zlate po-sode, žensk in rož.

«Tarnovski!» je zaklical vojvoda, stoječ na pragu, «srečen med umrljivim! — glej, naj-boljši zmagoslavna tvojih osvovitev.»

Vasilij je poskočil na noge in me gledal s presenečimi in začudenimi očmi. Prejel me s surovo za roko, stisnil vso z svojo železno pest. «Si pač nora!» je rekel in me motril od nog do glave — ne s pogledom sopraga, in tudi ne s pogledom ljubimca. Pač pa z mrzlim, razkrajajočim, premišljenim pogledom pravega poznavalca.

«Pridi,» je rekel končno in me vlekel k drugim, ki so se hrupno smejali. «Opisal sem te svojim prijateljem kot snežinko. Pa nisi.» In se je smejal.

Zaključek goristiškega škandala. V torek se je končala pred gorisko poroto petdnevna razprava radi tako razkritih škandala. Vsi trije obtoženci: Lutman, Pelizzon in Marija Bosig so bili oproščeni radi neobstoja delikta, z oprostitvijo obtožencev pa so bili oboje vsi oni, ki so iz najrazličnejših nagibov hoteli na vse načine ustvariti škandal. Že tokom procesa in potem z razsodbo so se vloge temeljito spremenile: iz tožiteljev so postali obtoženci in iz obtožencev tožitelji. Pri celi stvari najbolj žalostno pa je dejstvo, da je eden iz obtožencev, 64-letni Anton Struchel med preiskavo umrl, da je najbrže kriva obdolžitev če ne zakrivil, pa vsaj pospešila njegovo smrt in da ni dočkal dneva, ko bi bila oprana njegova čast.

8-10-letne deklice, ki so bile zaslizane kot priče, so — akoravno telesno nedotaknjene — izpovedavale med razpravo take gorostasnosti in so padale v tako protislovja, da se je na bujni domišljiji zgrajena obtožba začela rušiti že tokom razprave, tako da je branitelje stalo le malo truda jo popolnoma razrušiti.

Goriški škandal zares obstoja, ampak z dobil je popolnoma drugačno lice. Škandal je, da so bile v ta proces zavlečene mladostne deklice, ki so se med preiskavo naučile stvari, o katerih se jim prej niti sanjal ni. Pa še enega se ob tej priliki spominjamo, ki bi bil tudi obsojen, ko bi bil še živ; je to nekdanji «Corriere di Gorizia», ki je ob «odkritju» škandala polnil cele predale s podrobnostmi tega škandala in ki je na vse pretežavo bvali modrost varnostnih organov, ki so ta škandal «odkrili». Sicer pa je njega prvega doletela pravična kazen, ker ravno tiste dni je prenehal izhajati. Upamo, da tudi ostalim krivcem ne bo prizaneseno!

Razdrto. — Prostovalno gasilsko društvo v Razdrtju po praznovanju dne 5. avgusta 25-letnice svojega obstoja.

Da društvo na čim lepši način proslavi ta dan, priredi 5. avgusta veliko vrtno veselico. V bratskem dogovoru priredi S. D. A. ta dan 50 kilometrsko kolesarsko dirko, ki bo dala slavnosti še posebej poseben sloves. Zbrala se bo četa naših sportnih začetnikov, ki so se s trdno voljo spravili na delo za širjenje sporta med našim ljudstvom.

S. D. A. priredi dne 5. avgusta, ob priliki 25-letnice «Prost. gasilsk. društva» v Razdrtju 50-kilom. kolesarsko dirko na sledeči progi: Razdrto, Senožeče, Storje, Sežana, Povir, Divača, Senožeče, Razdrto. — Odhod iz Razdrtega točno ob 13.30. Dirka je pristopna vsem dirkačem slov. društev v Jul. Krajini. Dirkalni red se prečita pred odhodom. Maksimalni čas je določen na 30 minut po prvodolnem. Reklamacije se vložijo tozadevni juriji pisмено in najkasneje kot pol ure po zadnjem v maksimalnem času došlem.

Odbor je razpisal sledeča darila: 1) velika zlata svetinja, 2) mala zlata svetinja, 3) velika srebrna pozlačena svetinja, 4) srebrna svetinja. Na slavnosti se bodo razdelile tudi svetinje iz prve vzpodbujevalne dirke in pa diplome sportne prireditve na Proseku. Istotako se bodo razdelile vse gorinavedene svetinje s 50-kilom. dirke v Razdrtju. Čas za vpisovanje: Najkasneje do prihodnjega petka pri Gasilskem društvu v Razdrtju in pri tajniku SDA (Zerjal Drago, Trst, Guardiella 801) — Odbor.

Občni zbor Jadranske banke

Dne 14. julija 1923. se je vršil občni zbor Adrianske banke v Trstu v njenih prostorih. Predsedoval je podpredsednik g. Ante Bogdanovič. Najprej je konstatiral sklepnost obnege zboru, katerega se je udeležilo 70 delničarjev, ki zastopajo 9.000.000 delniške glavnice. Za zapisnikarja je bil notar dr. Bruno Sandrin.

G. ravnatelj Kamenarovič je prečital poročilo upravnega sveta, ki se glasi tako-le: Na obnem zboru od 28. avgusta 1920. so bile odobrene bilance za upravnega leta 1918, 1919, 1920. Izkazalo pa se je kasneje, da bilanca za leta 1919. in 1920. dasi točne v računskem obziru in napravljene v smislu zakonitih predpisov za konverzijo kron v lire, niso izkazovale resničnega stanja banke. Dejanski društvena glavnica in rezerve niso našle kritja s konverzijo po 60% v lire in torej dejanski niso bile konvertirane. Dejstvo se razlaga s tem, da se je delokrog našega zavoda, po velikem delu, raztezal na kraje, ki so bili priključeni k Jugoslaviji. Tako je prišlo, da so bile terjatve naše centrale nasproti našim filialkam in drugim zavodom, ki se nahajajo v inozemstvu, popolnoma izključene od konverzije. Razne terjatve, ki so bile prej krite, so zgubile pokritje po konverziji. Izstiranje nekaterih naših terjatev v inozemstvu je bilo suspendirano po zakonitih predpisih v zvezi z izvršitvijo mirovnih pogodb. Poleg tega nismo mogli, kljub naporu, rešiti sekvenciacije del naših aktivnosti v krajih antante. Vse to, kakor tudi težave v vtrjevanju, je naš položaj zelo poslabšalo.

Iz predloženih bilanc za leta 1921. in 1922. izhajajo naslednje zgube ustanovljene po naši reviziji:

a) Zgube v upravnih letih 1921 in 1922 Lit. 5.211.361'43;
b) Položi nekonvertirani pri zunanjih bankah in pri naših filijalkah Lit. 12.723.040'16;
c) Zgube pri insolventnih dolžnikih, nemecih in predujmihi na vojaška potrdila in vojna posojila Lit. 15.464.663'97. — Skupaj Lit. 33.399.065'56.

Oi tega se ima odbiti Lit. 13.000.000, ki nam jih je vlada naklonila v zmanjšanje zgube radi konverzije.

Ostane zgb Lit. 20.399.065'56. Odbivši rezerve od Lit. 5.308.800'23 znaša zgb Lit. 15.090.265'33.

Ta zgbu izčrpa popolnoma ves delniški kapital, ki znaša Lit. 15.000.000'—
Da se izogne likvidaciji, ki bi bila pogubna in ki bi imela posledice za splošne gospodarske interese naše krajine, za delničarje in skoraj gotovo tudi za naše upnike, med katerimi se nahaja dosti delničarjev, smo napravili potrebno za vzpostavitev glavnice z novimi finančnimi viri v zvezi z nacionalizacijo našega društva. Tako se nam je posrečilo določiti principijelen program z nacionalno grupo kapitalistov, ki hoče financirati naš zavod in vzpostaviti društveno glavnico 15.000.000'— lir z emisijo 75.000.000 novih delnic po nom. Lit. 200'—, za katere bodo imeli sedanji delničarji opcijsko pravico v

smislu, da za vsako staro akcijo smejo podpisati eno novo proti plačilu Lit. 200'— za vsako akcijo. Tudi v drugem obziru smo skrbeli, v mejah možnosti, za stare delničarje, katerim utegne biti zagotovljena po ena delnica Adrianske banke Beograd za vsako staro akcijo. Upravni svet predlaga:

a) Odboriti to poročilo in bilance za leta 1921. in 1922. s skupno zgubo Lit. 15.090.265'33;

b) Ustanoviti, da so z zgubo izčrpane rezerve in društvena glavnica, dočim prevzame diferenco Lit. 90.265'33 Adrianska banka Beograd.

c) Vzpostavitev društvene glavnice Lit. 15.000.000'— z emisijo 75.000 novih delnic po Lit. 200'— z opcijsko pravico na korist starih delničarjev.

d) Da se pooblasti novi upravni svet za izvedbo sklepov;

e) Naj se sklene sprememba pravil;

f) Izvoliti nov upravni svet mesto starega, ki demisionira.

Oglasil se je na to k besedi gospod Mihelčič, ki je izvajal tako-le:

Bilance za leto 1920 in za prejšnja leta so zaključile z razmeroma velikim dobičkom in sedaj, ko je najbolj kritična doba že prešla, se nahajamo po današnjem poročilu pred pravo katastrofo. Poročilo skuša sicer prikazati zgube kakor naravno posledico izvanrednih gospodarskih razmer in dogodkov. Toda ne morem sprejeti te razlage, ker drugi bančni zavodi, ki so se nahajali v sličnih in morda še slabših razmerah, so mogli prestati krizo in vse težave. Krivda mora biti torej na strani činiteljev, ki so vodili usodo banke. Jaz smatram za odgovornega za to nesrečo upravni svet, ker je zanemaril svoje dolžnosti, nadzorništvo, ker je opustilo vsako kontrolo, in ravnateljstvo, ker je prestopilo meje svojih pravic, ker je samovoljno gospodarilo preko upravnega sveta. Znamo je, da pred Kolumbičevim afero upravni svet ni držal skozi več časa nobene seje, prepustivši svobodno polje ravnateljstvu in da je že več časa prej bil cenzurni odsek naravnost prenehal. Tudi nadzorništvo je moralo opustiti vsako delovanje, ker drugače bi bilo moralo zapaziti ta nered in ukreniti potrebno, da se ne bi uresničile usodne posledice navedene v današnjem poročilu. Ravnateljstvo pa je zagrešilo lahko mišljenost, da je sprejelo samo odgovornost za posle, katere bi bilo smelo opravljati samo s privolitvijo upravnega sveta. Le tem težkim pogreškom se ima očividno pripisati velikanski iznos nepokritih in neiztirljivih terjatev.

Zato mislim, da ne smemo kar brez drugega odobriti bilanc in da ne smemo dati absolutorija dosedanjemu upravnemu svetu. Zato da se ustanovi in natančno določi eventualna odgovornost za zgube, katere trije delničarji, in tudi zato, da se da udeleženi činiteljem prilika, da se izkaže njihovo pravilno ravnanje in pomikanje krivde, predlagam, da občni zbor:

1) ne odobri predloženih bilanc,

2) ne da absolutorija upravnemu svetu in nadzorništvu,

3) imenuje komisijo treh članov s polnim pooblastilom, da izvede, eventualno s pomočjo izvedencev revizijo poslovanja in preiskavo, da se ugotovijo eventualne odgovornosti in da eventualno postopa v imenu delničarjev, ako treba tudi sodnim potom proti onim, ki so odgovorni za odškodnino.

Ravnatelj Kamenarovič odgovarja:

Januarja 1920. je izvanredni občni zbor zaključil prenos centrale v Zagreb in pretvoril tržaške centrale v podružnico. Italijanska vlada je ta sklep odobrila pod pogojem, da banka predhodno izvrši svoje obveze glede konverzije nasproti državnemu zakladu in upnikom v Julijski Krajini, česar banka ni mogla storiti. Tržaška banka je bila pasivna že leta 1920, za en milijon. Izkazani skupni dobiček je bil rezultat jugoslovenskih podružnic. Bilanca za leta 1919. in 1920. je sestavljena v smislu navedb za konverzijo in računsko popolnoma pravilna. Zgube se je moglo konstatirati šele kasneje, ko se je natančno doznalo za izvršitev konverzije in nje posledice.

Ponovno razlaga položaj v smislu že prečitane poročila. Povdarja, da so kapital in rezerve banke bili od državnega zaklada izključeni od konverzije. Zgube v poslovnih letih 1920. in 1921. izhajajo večinoma iz tega, ker se je banka z obzirom na svoje stanje morala omejiti na počasno likvidacijo svojih poslov, ne da bi mogla napraviti novih poslov, dočim so rezijski stroški ostali isti, in radi zgb na devizah in efektih. Radi tega je bila zgbu neizogibna, ne da bi bili vodilni faktorji krivi na tem.

Dr. Abram opozarja, da glasom poročila ni starim delničarjem zagotovljena nepogojno za vsako staro ena nova delnica Adrianske banke Beograd. Želi pojasnilo in konkretni sklep. Podružjuje se gospodu Mihelčiču, da se ne zadovoljuje s pojasnilom g. Kamenaroviča. Priporoča sprejem predloga g. Mihelčiča, za katerega bi morali glasovati tudi sami udeleženi faktorji, če imajo čisto vest.

G. Supilo se pritožuje, da je bil občni zbor, z obzirom na sedanje slabe prometne razmere, prenapet sklican. Da v Jugoslaviji in posebno v Dalmaciji ni bila stvar dovoljno razglašena, kakor tudi, da ni bila dana možnost, da bi mogli delničarji svoje delnice v danem roku položiti in si preskrbeti potno dovoljenje za udeležbo na obnem zboru. Adrianska banka bi bila morala ukreniti potrebno, da bi se smelo položiti delnice za udeležbo pri obnem zboru, pri vseh podružnicah Adrianske banke Beograd. Radi tega je z obzirom na izredno važnost obnege zboru in katastrofalne posledice za delničarje, predlaga, naj se občni zbor odloži za mesec dni in naj se priprave za občni zbor vršijo primerne in pravilne kakor za ta občni zbor.

G. ravnatelj Kamenarovič je proti temu predlogu, ker je bil občni zbor po pravilih in zakonu pravilno sklican.

Odvetnik dr. Ara je tudi proti prenosu obnege zboru. Opozarja na to, da bi utegnila grupa, ki je prevzela garancijo za vzpostavitev delniškega kapitala, odstopiti, če bi se dalje odlašalo in da bi v tem slučaju morala banka falirati, kar bi imelo usodne posledice.

Na poziv, naj upravni svet izrazi svoje stališče glede predlogov g. Mihelčiča, odgovarja g. Bogdanovič, da se odboru zdijo predlogi neoporeni, da se bodo pa člani upravnega sveta vzdržali glasovanja o njih.

Na vprašanje, koliko odborovih sej je imel upravni svet v zadnjih letih, je odgovoril gospod Kamenarovič, da so se sklicevale seje po potrebi in da ni bilo pogostih sej tudi radi prometnih težav.

Slednjič je g. Kamenarovič pojasnil, da je starim delničarjem zagotovljena po ena delnica Adrianske banke Beograd za vsako staro akcijo pod pogojem, da pride do poročila predlagane ureditve. Te akcije stavi na raz-

polaganje jugoslovenska grupa, ki skupno z italijansko grupo garantira za vzpostavitev delniške glavnice.

Pri glasovanju je bil odbit skoraj soglasno predlog g. Supila za odložitve obnege zboru. Predlogi g. Mihelčiča so dosegli okoli 550 glasov (vsakih 5 delnic daje pravico do 1 glasa). Proti je bilo okoli 5000 glasov.

Na to so bili sprejeti vsi predlogi upravnega sveta z veliko večino in nekateri soglasno. Večina je razpolagala, vsega skupaj, z več nego 8000 glasovi. Gospod Mihelčič, ki je bil eden izmed skrutinatorjev, je izrazil svoje začudenje na tem, da razpolaga italijanska grupa s tako ogromnim številom delnic. Pravi, da je nemogoče, da bi bila italijanska grupa v posesti tako velikega števila delnic. Italijanski delničarji so proti tej opazki protestirali in se sklicevali na konstatacije gospoda notarja.

Prečitajo se poročila nadzorništva, ki potrjuje pravilnost bilance in ki predlaga absolutorij upravnemu svetu. Absolutorij je sprejet z veliko večino.

Na to sprejme občni zbor soglasno na znanje obvezo jugoslovenske grupe, od katere dobijo stari delničarji za vsako delnico, brezplačno po eno delnico Adrianske banke Beograd z dividendo za leto 1923, do 31. avgusta 1923.

Brez debate je bila sprejeta sprememba pravil. Spremembe spravljajo pravila v sklad z novim položajem. Pravila so odslej le italijanska, ime je: Banca Adriatica — Trieste, društvene objave se vršijo le v «Osservatore Triestino» itd.

Volitev odbora in nadzorništva se je vršila z velikim. Opozicija se je vzdržala. Imena izvoljenih so bila že objavljena v našem listu. Upravni svetniki so sami Italijani razun treh jugoslovenskih podnikov.

Slednjič je priporočal odvetnik dr. Camber novemu upravnemu svetu usodo uradnikov, kateri hočejo zvesto služiti prenovljenemu zavodu.

Dosedanji upravni svet je vzel to po predsedniku g. Bogdanoviču na znanje s toplim priporočilom tudi od svoje strani. S tem je bil občni zbor zaključen.

Gospodarstvo

Gibanje tečajev na italijanskih borzih.

Tudi v Italiji predstavlja vprašanje vzpostavitve ravnotežja v državnem gospodarstvu zadevo, ki se ne da tako lahko rešiti. Finančni minister de Stefani si gotovo resno prizadeva, da bi dosegel to ravnotežje z varčevanjem, toda opazovalec se ne more ubraniti vtiska, da bo treba premagati še velike ovire. Na drugi strani pa zahteva odredba fašistovskega gospodarstvenega načrta velike žrtve, ki se bodo dele težko kriti z novimi dohodki, kajti davčni višjak je v Italiji navit kakor v malokateri drugi državi. Po zadnjem izkazu so znašali dohodki od davkov v dobi od 1. julija 1922. do 30. junija 1923. 12'78 milijard lir in so bili za 13 milijonov manjši nego v isti dobi prejšnjega finančnega leta. Tudi če se upošteva pri tem dejstvo, da bodo zneski od izrednih vojnih davkov polagoma izginili, in da se morajo smatrati celokupni dohodki s tega stališča za manj nepopolne, je vendar upravičeno mnenje, da bi se moglo novo povišanje davkov prenašati le z največjo težavo. Za tekoče proračunsko leto se predvideva 18 milijard stroškov, medtem ko bodo znašali dohodki okroglo 12½ milijard, tako da je treba še vedno računati z nekritimi primanjkljajem v znesku 4½ milijard. Finančni minister vidi položaj seveda v nekoliko lepši barvi in upa, da se bodo dali spravi davčni dohodki v kratkem na 15 milijard lir. Italijanski finančni krogi upajo, da se bo načrt finančnega ministra posrečil.

Blizanje borznih počitnic je povzročilo novo skrčenje kupelj. Večina efektov se je držala klavrnno, vendar pa so tečajji padali v omejenem obsegu. Pomankanje denarja se v Italiji ne čuti kakor po drugih državah, in ni bilo opaziti pretiranih spekulacij na nobenem polju. Reportne mere so se vrtele med 5% in 5½%, diskontna mera v svobodnem prometu pa med 5% in 5½%. Padanje tečajev v zadnjem času ni bilo toliko v zvezi s položajem na trgu, temveč je treba iskati pravi vzrok prej v tehničnih momentih, in to tem bolj, ker imajo obiskovalci borz v Italiji navado likvidirati svoj položaj pred nastopom borznih počitnic.

Državnim papirjem se tečaj ni posebno izpreminjal. Isto velja glede delnic prometnih in paroplovnih podjetij. Večje povpraševanje pa je bilo po bančnih delnicah in ravno iztko po delnicah veleindustrijskih podjetij, katerim so se tečajji nekoliko dvignili. Delnice «Ansaldo» so poskočile v toku enega tedna vsled nove pogodbe z vlado za 10 do 13 lir; pozneje so pa zopet padle. Živahna je bila tudi kupčija z delnicami prednih podjetij. Ali je to dejstvo posledica zložitja položaja v predni industriji ali tihi vzrok le v tehničnih momentih, se z gotovostjo ne more še razvideti.

V Trstu je bil promet nenavadno majhen. Z državnimi papirji se ni sklenila skoraj nobena kupčija; prodanih je bilo le nekoliko sedemletnih zakladnih bonov, ki pa niso dosegli tečaja kakor po drugih italijanskih borzah. Živahna pa je bila kupčija z delnicami domačih zavarovalnic. Delnice «Assicurazioni Generali» so prišle do 38.600 in «Riunione Adriatica» do 1.800 lir. Med delnicami paroplovnih podjetij so rastle le delnice Libera Triestina (in to vsled arbitražnih kupelj) in so dosegle zaključni tečaj 414 lir. Delnice drugih paroplov. družb so se zanemarjale. Cenuhchevi papirji so padli proti koncu prejšnjega tedna za 4 lire.

Književnost in umetnost

«Ženski svet». Izšla je ravnokar 8. številka tega krasnega glasila naših ženskih udruženj z sledečo vsebino: Obrazi in duše. — VI. Lepa Vida. (Srčko Kosovel). Gabrijan in Sembilija. (dr. Ivan Lah). — Nadaljevanje. — Olesja. A. I. Kuprin. (Iz ruščine prevela P. Hočevarjeva). Nadaljevanje. — Dekliška. (Poldi Leskovec). — Slutnje. (Adela Milčinič). — Troje putk. (Josip Ribičič). — Lepi dom. — Ljubi dom. (Davorinka Deželova). — Konec. — Ne žensko — moško vprašanje! (S.). — Izvestja: Društvena poročila. Po ženskem svetu, Gospodinjstvo, Higijena, Kuhinja, Književnost in umetnost, Listnica uprave.

«Pravi Vestnik». list za pravoslavlje in pravosodje. Izšla je 7. številka 11. letnika tega edinega slovenskega pravno-strokovnega lista v Jul. Krajini. Iz bogate vsebine navajamo sledeče članke: A. V. Nešto iz oblasti pomorsko-pravne terminologije (v hrvaškem jeziku). — Izvršitev razsodb. jugoslovenskih sodnij v Italiji. — A. K. Nekaj pripomb k

Neumannovemu komentarju civilnopravnega reda. — Osebnosti. — Književne vesti. — Razne vesti. — Opozorjamo na list ne samo pravne, ampak tudi občine, župnijske urade in gospodarske zavode, ker prinaša list v Raznih vesteh vse nove zakone in odloke, predpise in naredbe, ki so obče važnosti in katerih poznanje je potrebno vsem, ki stojé v javnem življenju. Priporočamo list najtopleje.

Borzna poročila.

Valuta na tržaškem trgu.

ogrsko krone	0.10	0.15
avstrijske krone	0.0315	0.0325
češkoslovaške krone	67.75	68.25
dinarji	28.80	29.05
leji	11.50	12.25
marke	0.0020	0.0030
dolarji	22.85	23.95
francoski franki	134.75	135.25
švicarski franki	407.	410.
angleški funti papirnati	105.85	105.60

ŽIVNOSTENSKA BANKA
PODRUŽNICA V TRSTU
Ulica Roma vogal ul. Mazzini. — Lastna palača.
Delniška glavnica in rezervni sklad K. Č. St. 253.000.000
Izvršuje kulturno vse bančne in menajalične transakcije.
Uradne ure od 9-13

Zavarujte vsi pri UNION
Največja svetovna zavarovalnica
Ustanovljena 1828.
Kapital v veljavi čez 70 milijard frankov
Zavarujte proti toči.
Generalni zastopnik
AVGUST RAVNIK - GORICA
Corso V. E. 28 410

Znana slovenska tvrdka **Josip Kerševani** mehanik, puškar in trgovec
GORICA - Stolni trg št. 9 (desno) - GORICA
se priporoča slavnemu občinstvu za nakup najboljših šivalnih strojev Original Mandlos nem. šk.ih tovarov, katere jamčim za dobo 25 let. — Brezplačen pouk v umetnem vezenju, kranju in šivanju. — Imam v zalogi tudi najboljša dvokolesa znamke Columbia ameriških tovarov, za katere jamčim 2 leti, ter vse dele spadajoče v mehanično in puškarsko stroko. (56)
Delavnica in popravilnica, Gorica, Stolni trg št. 5

I. Madriz-Trst
Via Geppa št. 6, telef. 34-48.
Zaloga papirja, lepenke in vrečic.
Zastopstvo tvornic papirja
GIACOMO BOSSO V TURINU
Bogata izbira papirja in vrečic vseh vrst, zavitkov, lepenk, črnila „ATRON“ 422

Znana goriska tvrdka **Eliza Čuk v Gorici**
Piazza Cavour št. 9 naznanja tem potom slav. občinstvu, da je prejela zastopstvo najboljših in svetov. šivalnih strojev „PFAFF“, „PFAFF“ stroj za šivanje, „PFAFF“ stroj za krojače, „PFAFF“ stroj za čevljarje, „PFAFF“ stroj za domaćo rabo v obče, za katerega se jamči 20 let. — V zalogi so razne druge edine nemške znamke šivalnih strojev. Dvokolesni puški samostrelski Brezplačen pouk v umet. vezenju.

Ljubljanska kreditna banka
Podružnica v Trstu.
Vogal via Valdirivo 27 — Via 30 ottobre 11
Izvršuje vse bančne posle.
Kupuje in prodaja raznovrstne tuje valute. — Prodaja in kupuje Dinarje. — Izvršuje nakazila Dinarjev v Jugoslavijo. Sprejema Dinarje na obrestovanje po dogovoru.
Vloge na knjižice v Lirah obrestuje po 3¾% netto
Vloge na tekoče račune po 4½%
Vezane vloge obrestuje najugodnejše po dogovoru.
Glavni sedež banke: LJUBLJANA.
Podružnice: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novisad, Ptuj, Sarajevo, Split.
Delniška glavnica in rezerve: Dinarjev 38.000.000.—
Tel. št. 5-18. Urajuje od 9 do 12½, in od 14½, do 16.

Stara znana zlatarna
MIH. ZITRIN
Corso Vitt. Em. III. 47
kupi in zamenjuje zlato, srebro in trage kamne po najugodnejših cenah. — Lastna delavnica za izdelovanje in popravila vseh v to stroko spadajočih del. (53)

Octova kistlina	Žveplo
Laneno olje	Modra galica
Jedka voda	Železna galica
Sušilec	Smirek
Povlaka in email	Stekliti papir
Oljnatne barve	Spaga
Barve v prahu	Ovojni papir
Štuk	Papirnatne vrečice
Copici	Mette in krtače
Mazilo za vozove	Konoplje
Kristalizirana soda	Proso
Lug	Oves
Milo	Kava
Navadna milnica	Poper
Sveče	Cimet
Petrolej	Piment
Nočne lučice	Paradižnikova kons.
Skrob	Neapeljske testenine
Mizarski lim	Mineralna voda
Ultramarin	„Corticella“
Naftalina	itd. itd.

ANTON GAMBEL — Trst
Via Coroneo 1 a 312

JUSTA SUBAN
Vrdela, Timignano št. 1407
priporoča slavnemu občinstvu v mestu in okolici svojo dobro založeno trgovino jestvin in kolonijalnega blaga po konkurenčnih cenah. — Ima tudi veliko zalogo apna, cementa, peska, drv, oglja in petroleja. Postrežba točna. Pošilja se tudi na dom.
Telefon 31-10. (281)